

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Goldstein Elzike Sopron, Herczel Dávid Vác jegyesek.

Weinberger Sárika Vásárosnamény, Friedmann Miklós Mátészalka jegyesek.

Hirschfeld Zelma Vác és Rose Jónás S. A. Ujhely jegyesek. (M. k. é. h.)

Deutsch Blanka Hajja, Katz Mór Felsőszentiván, f. hó 10-én házasságot kötöttek.

Klein Szerépkét, Klein Márkusz budapesti orth. saschevra elnök leányát eljegyezte Iczkovits Alfréd Iczkovits Ferenc fia, Békéscsaba.

Rosenfeld Lenkét a szendrői főrabbi leányát eljegyezte Lemberger Nándor rabbi, a polgári főrabbi fia.

Fisch Margitkát Bodrogkeresztúrról eljegyezte Mittelmann Menyhért S. A. Ujhely.

Stein Juci és Stössl Jenő május 24-én délután fél 2 órakor tartják esküvőjüket Pápán a templom-udvarban.

Schmiel Frida Samorin és Deutsch József, a Deutsch és Fuchs gabonacég birtagja, Kostolná Gala jegyesek.

Platschek Piroška egyesületünk szeretett alelnökének Lindenb'att Jenővel kötött házasságához, valamint Klein Szerénnek, Iczkovits Alfrédal való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál a bpesti orth. leányegylet.

Duschinszky Mór Békéscsabán, szombaton tartotta Matiszjohu fia barmiczevó avatását. A megható ünnepszeg visszaidézte a régi nemes tradícióknak azt az igazi hangulatát, amely ebben a hírneves ősökre visszatekintő családban nemzedékről-nemzedékre száll. Az ifju, egy óras charifusz-magicus drósót adott elő nagyhirű nagybátyja, Duschinszky jeruzsálemi főrabbi tanulmánya alapján. Az asztali felköszöntőt Tiegermann főrabbi úr tartotta.

Legszébb, legdivatosabb menyasszonyi parókák: Allschülernél, Budapest. Csányi-utca 12. (Telefon: 31-0-79.)

ÖZV. PAPPER DEZSŐ-NÉ

orth. kóser fűszer-, sajt-, vajkereskedése

Budapest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 345-30.
IDEI KÓSER JUHTÚRÓ

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, VI., Király-utca 28. Telefon: 201-46.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegék, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

Apró hirdetések

NAGY talmidchóhom leánya, 3000 pengő hozománnyal keres volt bócher kereskedőt, vagy sajtet bal t'filót, „Árvaleány” jelige. (20 fill. bélyeg.)

SADCHEN jobb körökben nagy ismerettségű, díszkréció mellett közvetít házasságot. Részletes adatokat válassz bélyeggel: Schmalhausn Márton, Mátészalka, Temető köz 2. (Május 24-ig Bpsten: Rombach u. 16.)

BIZTOS egzisztenciába benősülne, saját házzal készpénzzel és hatóróval rendelkező bócher. „24 éves vagyok” jelige.

DIÓ, héjas, jó minőségű, már 75 fillérért kapható: Groszmann fűszer-nagykereskedőnél, Fehérgyarmat.

ZUGLIGETBEN a 81-es villamos közelében hatalmas gyümölcsösben orth. kóser ellátást, kellemes otthont nyújtok. Ellátás házon kívül is. SCHIFFER-ÜDÜLŐ Zalai-út 10.

PALESZTINÁBA kivándorolni szándékozó leány részére B'dapestről alkalom nyílik. Ajánlatokat „Haifa” jelige alatt továbbít a kiadó.

NAGYJÓVEDELMŰ rabbiállás betöltéséhez 8000 pengővel, vallásos családból nősülne jó megjelenésű, intelligens rabbi jelölt. „Biztos jövő” jelige (20. fill. bélyeg.)

AZONNALI alkalmazást kaphat oly szerényigényű szombattartó nyomdászsegéd, kinek 3 évi segédprakszisa a munkakönyvében van. Könyvkötészet-hez értő előnyben. Merkur-nyomda. Encs.

SZÉP, okos, 11 éves árvaleányt örökbe adnék. „Fekete szemű”.

MÁTRAFÜRED legszebb helyén, Pesti soron, orth. kóser penzió, folyóvízes szobákka! megnyílt. Felvilágosítás: Mandl Erzsébet, Gyöngyös, Egri-ut 5. (Napi penzió 4 pengőtől.)

— A bpesti orth. Leányegyletben (Dob-u. 35. II.) f. hó 16-án szombat d. u. fél 4 órakor Löwinger Irén ad elő. Legközelebbi összejövetel Soviájszkor.

x Három pengőért 40.000 pengőt nyerhet, ha részt vesz a 66-ik jótékony célú államsorsjáték húzásán. A sorsjegyek kaphatók minden dohánytözsdeben, a pénz előzetes beküldése ellenében a Székesfővárosi M. Kir. Pénzügyigazgató-ságnál, Budapest V., Szalay-u. 10. továbbá az osztálysorsjegy főarúítóknál.

MÁTRAFÜREDEN, a közismert orth. kóser Klein penzió- és gyermeküdülő, modern folyóvízes szobákkal megnyílt. Prospektust küld: Klein-penzió Mátrafüred.

HAVI 200 pengőt jövedelmező állás 2000 pengő lelépés mellett átadó. „Guter Chasn” jeligére.

SVÁB- és ruszl'bogár elleni irtószert kiváló minőségben, olcsón szállítok. Blau Dávid, Fehérgyarmat.

PARÁDFÜRDŐN orth. kóser koszt kapható Izsák Manónál Reesken, a pétervársári főrabbi felügyelete mellett.

SZERÉNYIGÉNYŰ, szépen kézimunkázó vidéki leány, üzletbe vagy bármilyen más természetű állást keres, teljes ellátással, esetleg gyermekek mellé. „Szombatot tartó” jelige.

ORTH. GYERMEKÜDÜLŐTELEP Tapolca-fürdőn (Miskolc mellett) prospektusát szívesen küldi: Klein Károly, hittanár, Miskolc, Kálvin u. 20.

JOBB orth. családnál csinosan bútorozott 2 ablakos utcai szoba kiadó. Esetleg idősebb úrinő kellemes óthonra találna. Andrassy u. 64. I. 11.

VIDÉKRE három személyhez orth. jól-főző 35-45 éves orth. szakácsnő felvételük. Lovag-utca 16., fszt. 1.

BENŐSÜLNE jó információval rendelkező 32 éves orth. fiatalember. „Vidéki üzletbe” jeligére. (Bélyeg.)

Magyar Zsidó naptár.

5 évre előre kiszámítva, ünnep, hónap és böjtnap magyal és rázattamazkir-napok megjelölésével 1 Párban kapható a szerzőnél: Rosenber L. Miskolc, Toldi u. 4. sz. Sehlesinger Jos. Budapest, Király-u. 1. Kiadóhivatalban előfizetőink részére 60 fillér.

Niszel Farkasvölgyi Park Penzió

a Svábhegy déli lejtőjén. Összkomfort. Elsőrendű orth. kóser konyha. Polgári árak. Értekezni lehet Niszel orth. kóser vendéglőjében, Rombach-u. 16.

Telefon: 37-9-89 és 43-9-96

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

Budapest, 1936. május 26.
5696. Szívon 5.

Ünnepi kettős-szám

60 fillér

XII. évfolyam, 20-21. sz.

אלהנעמינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekkzámla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

KINYILATKOZTATÁS

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. izraelita hitközség elnöke

„Emlékezzetek Majse szolgám tanáról, amelyet elrendeltem általa Chajrévben egész Izraelnek, törvényeket és előírásokat”.

זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורג על כל ישראל חוקים ומשפטים (מלאכי ג')

A kinyilatkoztatás ünnepe hangoztatja felénk e szavakat, irányt jelezve figyelmeztetésül, oktatásul, vizsgálatul. Szívleljük meg, mert ezekkel az igékkel Malóchi, a legutolsó próféta bekapcsolódik az első és legnagyobb próféta Majse Rabénü tanításába és rámutat arra a kiapadhatatlan fényforrásra, amely kigyullad az őskori barbárság, tudatlanság, erkölcsi kaosz közepette a Szináj hegyén, amely fényforrásnak sugarai még most is felénk fénylenek, melegítenek s utat mutatnak. Amit a Tóra mond a kinyilatkoztatással kapcsolatban: „Kajl gódajl v'laj jó-szof — nagy hang, amely nem szűnt meg”, azt Izrael egész története bizonyítja. Valahányszor Izrael egy fia a Tóra elé lép, hálát ad az Örökkévalónak, hogy „kiválasztott bennünket és nekünk adta a tanát”, azzal fejezzük be: „áldott legyen az Úr, aki adja a Tórát”. Ezzel az áldásmondással mély igazságot a zsidó szellemi élet titkát tárjuk föl, mert beszélünk a múlttól, (aser bóchar... v'nószan), de szólunk a jelenről és a jövőről, amikor azt mondjuk: „najszen hatajró” hogy Isten „adja” a Tórát, azaz

minden időben újra és újra meg kell szerezniünk a kinyilatkoztatás tartalmát és újra át kell élni a kinyilatkoztatást.

És ha ezzel kapcsolatban kerestük a mai társadalom visszasságának okát, megtaláljuk a bölcs király (Mislé 29) ama szavaiban: „Beén chójajn jipóróm, v'sajmér tajró asréhü — kinyilat-

koztatás híján elvadul a nép, s aki a Tórát megőrzi, üdv neki”.

A mai társadalom letért a kinyilatkoztatás útjáról. Innen van a sok keserv, szenvedés, nyomorúság, szomorúság, megdöbbentő felfordulás, megoldhatatlannak látszó kuszáltság. Látjuk elsősorban, hogy mindenütt az erőszak uralkodik, a népek ügyei kíméletlen erőszakoskodással, az erkölcsöt lenézve vezetik, demagóg szölamok és lelkiismeretlen jelszavak röpködnek a levegőben. Megvalósul Chavakük próféta szava a zsarnokról, aki erejét it'ennek teszi meg („szü chajchaj lejahaj”). És mert sikerül, „szabéach v'chermaj v'jikkattér v'michmartaj — mindenki áldoz a zsákmányfogó csapdának és hódol a dús prédájú hálóznak. (Chavakük I.)

Ezzel szemben azt hangoztatja ünnepünk: Emlékezzetek Mózes szolgám tanítására. Nem szónoki pártosszal bírta rá népét a Tóra elfogadására, hiszen a Tóra szükségesnek tartja kijelenteni, hogy „nehéz ajkú, és nehéz beszédű volt”. Nem az erő és az erőszak fegyvereivel hatott, hiszen a legszerényebb ember volt. Hanem példájával, tetteivel, egyéniségével, életével. Nem diktátora, hanem „hűséges szolgája” volt ő I'tennek, az ő tanának és hű pásztora népének.

Az ő tanításától távolodik el az a társadalom, amelyben a kényelmesség, az anyagiasság, lebegnek elérhető ideálokként, mindenki szeme előtt. Az önzés oly nagy méreteket öltött, hogy megértetlenül hallgatják és felháborító tekintélyrombolásnak tekintik azt, aki az emberiség igazi nyugalmát a kölcsönös jogok és vallások tisztelt-bentartásában látta. („Ki b'laagé szófó ivólósjaj acheresz j'dabér el hoom haze. Aser ómar aléhem zajsiz ham-

núchó honichü lejéj...” (Jesájó 28.)

Azt hiszik, hogy az emberi társadalom életéből ki lehet szorítani a vallást, és Ijajv fennhéjázó elbizakodottjaival mondják: „Má sad'd'áj ki naav-dénü, ümá naj'il ki nifjá baj — mi a Mindenható, hogy szolgáljuk őt és mit használunk vele, ha könyörgünk hozzá?” (Ijajv 21.)

Ezzel az eltévelyedéssel szemben hangoztatja a próféta: Chajrév hegyén nyilatkozta ki I'ten szent tanát. Chajrév jelenti a becsület, küzdelmes munkát. Ezen a hegyen, ahol Majse Rabénü a juhokat legeltette, jelent meg neki az Örökkévaló és kinyilatkozta a szerint a pásztorkodás lenézett foglalkozás, de az ősök mégis pásztorok voltak, hogy bebizonyítsák, hogy nem a munka neve, hanem erkölcsi minősége adja meg az értékét. Chajrév hirdeti az egyszerűséget és az igénytelenséget, hiszen a talmud tanítása szerint:

— Naponként száll a hang Chajrév hegyéről: „Az egész világ el lesz látva Chanino fiam érdemében, aki it'enes igénytelenségében éli napjait...”

Chajrév jelenti az igazi erkölcsi és szellemi szabadságot, ahogy a Perekben tanítja R. Jehajsúá:

— Naponként hangzik a szózat Chajrévről: Jaj azoknak, akik csúfot üznek a Tórától... csak az szabad ember, aki Tórával foglalkozik...

És azt is hirdeti az idézett versével Malóchi próféta: nem szabad különbséget tenni vallási és emberi cselekedetek között, a kettő soha ellentétben nem lehet, a vallás jelszava alatt nem szabad embereket elnyomni és az általános emberi érdek érve alatt nem szabad megfosztani az emberiséget a leg-

drágább kincsétől a vallástól. A kinyilatkoztatás egyszerre foglalja magában a vallási törvényeket (*Chukim*) és az észszerű emberi előírásokat (*mispótim*).

Szívleljük meg ünnepünk igazi tartalma gyanánt *Malóchi* felszólítását, kövessük az életutat, amit *Majse Rabenu* I'ten szolgálja mutat nekünk, emberi s polgári erényeinknek adjunk vallási jelleget, akkor kibírjuk a nehéz időket,

A „Hoher Rabbi Löw” fivére

Egy régi és nagyon érdekes könyvet akar új kiadás útján terjeszteni Klein Jenő Hajdúnánás. A könyv szerzője a hírneves „Hoher Rabbi Löw” testvére R. Chájim (akinek Jahrzeitja Sovüajszkor van). Rendkívüli tudású férfiú volt, tanuló társa a hírneves Remó-nak. Mindketten együtt tanultak a krakkói jesiván. Nagy barátságban éltek és a kiadó a műhöz írt bevezetésében rendkívül érdekes eseményt közöl életükből:

— Amikor R. Chájim özvegy lett, írja, akkor a Remó, akivel együtt vezette a krakkói hitközséget, igyekezett számára méltó házasságot szerezni. Amidőn ebben az ügyben elutazott, akkor R. Chájim gondolt egyet és sikerült oly házasságot kötni, amelynek segítségével három teljes esztendeig csak a tudománynak élhetett, az após gondoskodott összes szükségleteiről. Csak három év után kereste fel barátját, aki már teljesen kétségbe esett volt, hirtelen eltűnésén.

Később a németországi Friedberg városában választották meg. Ott történt, hogy 1580-ban kolera ütött ki a városban, amelynek áldozatul esett szolgálója, gyermeke is megbetegedett, amiért 3 hónapig teljesen el volt zárva a külvilágtól. Vesztegzárás magányosságában, mivelhogy lelki állapota nem engedte meg, hogy elmerüljön a bűvárokodásban, elhatározta, hogy gondolatait, régebben elmondott agadikus magyarázatait, emlékezetből összeállítja. Így

amelyek illusztrálják a zsoltaos szavait: „*Lülé szajroszchó saasüoj, oz ovadti b'onji* — ha nem Tanod lett volna üdítőm, akkor elvesztem volna elnyomottságomban.” És ha megvalósítva látjuk a külvilágban a böcs király kijelentését: „Kinyilatkoztatás híján elvadul a nép”, valósuljon meg rajtunk a kijelentés másik része: „*v'sajmér tajró asvéhü* — aki megőrzi a Tant, üdv neki!”

létesült a „*Szöfen Chájim*” amit most újból kiadott Klein Jenő és mindenféle jegyzetekkel ellátott.

Öt részre oszlik a könyv, szól az élet, megélhetés, a kiengesztelődés, az érdemszerzés, a megváltás eszméjéről a zsidó életfelfogás és hagyomány szemszögéből. A fő szempontja mindig az, hogy a vallási dolgokban nem az értelemszerűség a döntő, hanem a hit és az érzés. Említünk egy példát, amely most időszerű. Sovüajsz első napján olvassuk a Tórából, hogy Izráelnek törekednie kell, hogy legyen: „*am sz'gülo* — a kiválasztottság népe” és „*mamlechesz kajhánim* — a papok birodalma”. Ő ezt úgy magyarázza:

Sz'gülo oly jelent, amely — ha nem is értenők meg — csodás hatású. A zsidóság ilyennek tekintse a Tórát, ilyen értelemben legyen Izráel: am sz'gülo, a csodás gyógyszer népe. Így kell magyarázni azt is, kajhének birodalma. Ha a kajhén áldoz, akkor nem szabad bámulnia a templom szépségeit, hanem csakis a lényegét, az áldozatot kell szemügyre venni. Ilyen legyen Izráel: nem a külvilág cifra kultúráját kell művelni, hanem a lényegét: a Tórát, a vallástörvényeket kell szem előtt tartani.

Ilyen irányú és megszívlelendő tanításokkal van teletűzdelve az egész széfer, amiért igazán megérdemli a kiadója hogy a könyv megvásárlásával támogassák szent célú törekvését. (Cím: Hajdúnánás, Bocskai-u. 53.)

ENGLÄNDER orth. kóser sütőde és fűszeráruház
VIII. KARPFFENSTEIN-U. 1. Telek-tér sarok.
Telefon: 30-9-24. Saját pörkölésű kávé. Kalácsrendelés.

Kérje mindenütt

az orth. כשר

JUBADONT fogkrém

A bonyhádi rabbi úr felügyelete alatt gyártja

FELES ISTVÁNNÉ

STOMATIN ES PERYXOL

fogápoló cikkek gyára

Budapest, Rottenbiller utca 8.

A Pesti Chevra Kadisa közgyűléséhez

A személyi kultusznak sohasem hódoltam, azonban olvasva a Pesti Chevra legújabb évi jelentését, lelkesen üdvözölöm az ország legnagyobb Szentegyletnek két kiváló vezetőjét: **Krámer Miksa** elnököt és első munkatársát **dr. Endrei S. Henrik** igazgatót.

A világháborút követő szomorú emlékü vörös uralom és az inflációs korszak anyagilag teljesen lemezteletítették ezt a Chevrát és az őszinte tisztelet zászlaját kell meghajtanunk a neológ zsidóságnak ezen két kimagasló vezéralakja előtt, hogy aránylag rövid idő alatt emberfeletti munkával a szó szoros értelmében romjaiból felépítették és a világ egyik legszebb és legnagyobb zsidó intézményévé fejlesztették.

Ma már évi 1.700.000 pengős költségvetéssel operál és ennek keretében az Aggokházában 220 aggról gondoskodik, 70 gyógyíthatatlan beteget, 100 világtalant ápol, menedékházában 55 egyéneknek hajlékot és ellátást nyújt, amellet 200.000 pengőt jótékony célra fordít és az ingyenes temetések tömegét eszközi.

Mintha a jelenlegi vezetők böcs előrelátással érezték volna a bekövetkezendő időket és ennek nyomában a tömegnyomort és egy olyan menstvárat építettek fel, mely hivatva van könnyeket szárítani és a bajokat enyhíteni.

Ezen páratlan karitatív működésükért lelkesen ünnepelték Krámer Miksa elnököt és dr. Endrei S. Henrik igazgatót a közgyűlésen és ezen ünnepléshez, mi is testvéri szeretettel csatlakozunk.

Dr. Friedmann Izidor

a Bpesti Orth. Chevra Kadisa elnöke

A pesti neológ zsidóság legnagyobb jótékonyági intézménye, a Pesti Chevra Kadisa, május 12-én tartotta rendes évi közgyűlését, óriási érdeklődés mellett. **Krámer Miksa** kormányfőtanácsos nyitotta meg a gyűlést.

Ezt követte dr. **Endrei S. Henrik** igazgató kimerítő jelentése, amely felöleli a pesti Chevra munkásságának sokrétűségét. Foglalkozik az Aggok Háza, a Szeretetház, a Szeretetkórház, a Felöltött Vakok Otthona, a Menedékház intézményeinek működésével. Utána a patriarka korban lévő **Krámer Miksa** elnök mondott lendületes beszédet az elmúlt évekről és jövőre nézve programot adott.

A rendkívül meleg hangulatú közgyűlés **Krámer Miksa** elnök, dr. **Endrei S. Henrik** igazgató és az ügyeket vezető előjáróság éltetésével ért véget.

Groszberg Jenő: Lehajtotta az Ur az eget a Színájra...

Sovüajsz ünnepén több arameus nyelvű pijütöt mondunk, különösen a Szentírásnak és Haftajronak recitálásával kapcsolatban. Az első napon a lajnos előtt elrecitáljuk a mélyértelmű *Akdömüsz-t*. A második nap haftajrója előtt beiktatták középkori böcséink a „*P'civü Piszgom*” költeményt, amelynek szerzője némelyek szerint a híres *Rabenu Tam*.

Némely községben az első napon a Tízparancsolat szövegének törői felolvasása előtt egy ismeretlen szerzőtől származó pijütöt „*Archin Hasém smájó P'szináj*” mondanak, amely alfabetikus sorrendben feldolgoz egynehány a kinyilatkoztatással kapcsolatos midrast.

Archin Hasém smájó P'szináj...

Lehajtotta az Ur az eget a Színájra, mondta Mózesnek, meghittjének: „Jöjj le!”

Palotám szolgálai ne ijesszenek, a te ösöd rög legyözte őket, parázsos kemencéje volt Nimródnak, s nem volt képes megpörkölni ösöd lábát,

hozzád sem érhet angyalaim tüze, veled van a Tüz, mely emészti a Tüzet.¹⁾

Felöltztetek téged bíboromba, ha feléd jönnek angyalok, szembeállhatsz velük.

Ráhelyeztem a fénynek sugarait fejedre, senki sem közeledhetik hozzád.

Kicsi ne légy önmagad előtt, Majse, nem is tudod, mennyire szeretlek téged.

Én, az Örökkévaló megteremttem képedet, mielőtt még létesült a fent és a lent.

A mennynek nagyjal felálltak csodálkozva:

„Egy idegen itt? Ki ő?” az Ur engedélyt adott halandónak, hogy ide jöjjön, ki az a merész?²⁾

Akkor észlelték az angyalok a következő feleletet:

„Ezt az idegent be fogom nektek mutatni,

¹⁾ Avrohomot is megmentette a tüztől I'ten, akiről az mondatik, hogy „tüzet emészti tűz.”

²⁾ A talmud (Sabosz 89.) ismert agadájában az angyalok felpanaszolják, mit keres halandó ember az égben.

a szerénység az, amely neveztetik: Majse, pásztor a falnak, meghittje házának.

Lehajlott az ég, emelkedett a föld s ott állott ő a „chájajs” között.³⁾ Megrendültek az angyalok, megrettenetek az „ajfanim”, amikor látták Majset közeledni I'ten székhelyéhez.

Majse fejének hajszálai égnek meredtek, amikor Jákajv ösapa képét látta megjeleneni előtte.

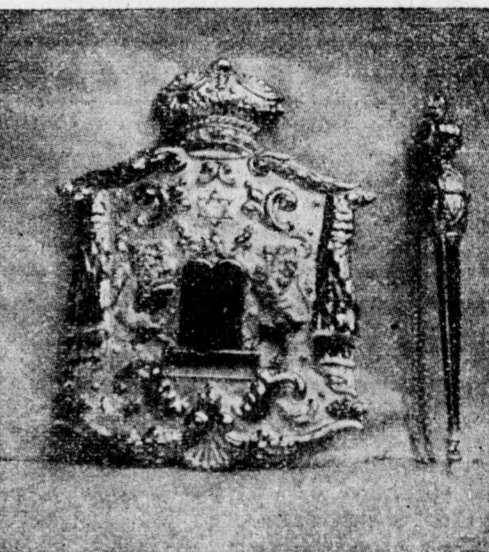
„Jöjj, és közeledj ide, Jaim pásztor — kiáltott a mennyei király trónja mel-

³⁾ Jechezkél 1. fejezetében ünnepünk első napi haftajrójában a mennyei trónszekeret viszik állatalakú (chájajs) és kerékformájú (ajfanim) angyalok.

Egy jubileumi ünnepség

— Saját tudósítónktól —

Vasárnap, Lagboajmer napján, lett 70 éve annak, hogy Nagyváradon megalapították a „Machziké Tajró” egyesületet. Az alapítás célja volt: 1. hogy szegény talmudtudósokat segítse, 2. hogy reggel és este a nyilvános Tóratanulást rendszeresítsék, 3. hogy minden szombaton mondjanak d'rosót. Az alapítás az akkori kiváló nagyváradi főrabbinak R. Jiczchok Aharajn Landesbergnek az érdeme. Az ő utódja R. Majse Hirsch Fuchs z. c. I. is teljes erővel támogatta az egyesület célkitűzéseit. Az egyesületben gyűjtsek össze és az elhunyt főrabbi nevét viselő „Amtáhasz Binjómin” című mű kiadására fordítsák. Az indítványt igen nagy lelkesedéssel honorálták és így az egyesület hozzájárult a megboldogult Fuchs Benjámin főrabbi emlékének kegyeletes megörökítéséhez.

Első forrásból vásároljon ezüst tórafelszerelést, gyertyatartót, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznel,

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak

Budapest, Király-utca 21. Tel.: 3-81-10.

Az arabok féktelen garázdálkodása a Szentföldön

Jeruzsálem, május 18. A Havas távirati iroda jelentése újból a palesztinai helyzet súlyosbodásáról számol be. Hír szerint Jeruzsálemben az arab tüntetők megtámadták egy filmszínház közönségét, mely az előadásról jött ki és a támadás során három zsidó halt meg. A védtelen mozikközönség ellen rendezett újabb galád támadás mely ekkeserecst váltott ki a jeruzsálemi zsidóság körében és a gyász jeléül az összes zsidó üzleteket bezárták. Az áldozatokat óriási részvét mellett temették el tegnap.

A Zsidó Újság tudósítójának jelentései

Jeruzsálem, május 12. Kohn M. mészáros Jeruzsálemben a jaffai kapu mellett az Óvárosban társával százhusz kg. húst vitt a mészárszékébe. Amidőn egy arab mészárszék előtt elhaladtak az arabok rájuk támadtak és a húst — fényes nappal — elrabolták tőlük. Rendőr nem volt az egész környéken. Feljelentés folytán: „a rendőrség kutatja a rablókat”

Jaffában az arabok által behozott zöldségre és egyéb terményekre nem akad vevő minek folytán nagy az olcsóság a városban. Ötven tojás ára 1 piaster (25 pengő-fillér). Az arab munkások nagy része szívesen menne munkába de az arab vezetők terrorja nem engedi őket.

Jeruzsálemben is szünetelnek az építkezések. Az Óvárosban az összes arab üzletek zárva vannak, a zsidó üzletek nyitva tartanak ugyan rendőri fedezet mellett, de alig akad vevő. Az Óvárosban arabokkal vegyesen lakó zsidó lakosság napokon át nagy félelemben él, a rendőrség azonban gondoskodott megfelelő óvintézkedésekről. Az Óváros

Ugyancsak a Havas jelentése szerint Jaffában is újabb incidensek voltak és általában itt is három zsidó esett áldozatul a támadásnak. Haifában tűz ütött ki, mely jelentékeny kárt okozott a kikötőben.

Az arabok sztrájkja változatlanul folytatódik. A kormány Jeruzsálemben kiterjesztette az ostromállapotot az új városnegyedekre is és széleskörű intézkedéseket tett a rend fenntartása érdekében. Az országutakat katonaság őrzi és az utasokat megvizsgálják, nincsenek fegyver náluk.

rendőri főfeügyelője látogatást tett az ezen városrészben a Cion hegyén lakó, magyarországi származású, Horovitz Jenő rabbinál és megnyugtatta a helyzetről. Tudomására adta, hogy a rendőrség mindent elkövetett a városrész biztonsága érdekében és kérte, hogy ezt a zsidó lakossággal közölje. A látogatás igen jó benyomást tett az Óváros félelemben álló zsidó lakosságára.

Rosszabbodott a helyzet

Jeruzsálem, május 18. Péntekre a helyzet aggasztóra fordult az Óvárosban, s annak mintegy 900 zsidó általi kiűritése szükségessé vált. Egyébként pedig elzárták az Óvárost a város belsejétől, amiáltal az Óvárosban maradt zsidó lakosság körében élelmiszerhiány lépett fel. Az Aguda volt az első, amely akciót indított az Óváros zsidó lakosságának élelmezésére.

Az első 3, élelmiszerekkel megpakott kocsit Blau Majse rabbi Agudavezető által tüntetőleg személyesen lett kísérve, egynéhány jószívú emberrel egyetemben

NAPONTA FRISS TEAVAJAT

jutányos árban, úgy tömbben, mint csomagolva szállít:
IBRÁNYI SAJTGYÁR, IBRÁNY.
(Fiók: Kemece.) A kemecei és herceli főrabbi felügyelete alatt. — Kívánatra hechser mellékelve.

ÜDÜLŐ UJHUTA GYÓGYHELYEN

700 méter magasságban LILAFÜRED FÖLÖTT. Magyarország egyetlen gyógyhelye, based on szívbetegék, vérszegények számára. Itt nyílik meg június 15.-én összkomforttal ellátott 7 szobás déli fekvésű villában „JOLLI penzió”. Orth. kóser konyha. Információ, előjegyzés:
PRINTZ LAJOS, MISKOLC, KAZINCZY-U. 6.

miután a rendőrség a kíséretet, mint „fölsőlegest” megtagadta.

Haifában az arabok német-zsidó bevándorló családok 15 vagon hurcolkodási málháját felgyújtották. A haifai kikötő egyes egyéb helyein is gyújtogattak az arabok és jelentékeny kárt okoztak. A vámhivatalban való gyújtogatásuk során elpusztult a jeruzsálemi amerikai főkonzul málhája.

A kolóniák

A „Raana” kolónián Davidsohn Áront lövésekkel megsebesítették.

A „Mismar Hoemek” erdőben az arabok 4600 fát pusztítottak el, gyújtogatás által. Egyidejűleg a „Keren Kajemet” erdejét nyolc ponton felgyújtották. Ilyen módon Atlit-ban a zsidó aratás legnagyobb részét elpusztították. A rendőrség lött a gyújtogatókra, miközben egy arab meghalt, kettőt letartóztattak. Herziliában zsidó sátrakat gyújtottak fel az arab hordár.

Alexander Vilmos

Újabb jelentések

Jeruzsálem, május 22. A mára virradó éjszakán a középületek őrzésére kirendelt rendőrséget angol katonaság váltotta fel. Palesztina többi városából is erről érkezik hír. Ezzel megtörtént a teljes ostromállapot életbelépésére az első intézkedés. Jeruzsálem utcáin az angol hadsereg motorizált osztagai cirkálnak. A kivételes állapotot kiterjesztették az összes vasúti vonalakra is. Az éjszakai órákban valamennyi pályaudvaron a kivételes állapot rendszabályai léptek életbe.

A rendőrség folytatja a legutóbbi merényletek tettesekének letartóztatását.

Eddig 810 arabot és 53 zsidót vettek őrizetbe.

Az Óvárosban lefolytatott rendőri portyázás ismét súlyos összetűzésre vezetett. Az arabok megtámadták a rendőrséget. A keletkezett tüzharcban egy arab életét veszítette.

A Jeruzsálem és Tel Aviv között közlekedő társasgépkocsira rálöttek az arabok

és megsebesítették a kocsit két utasát. A kocsit segítségére siető katonai őrszolgálatra szintén rálöttek és az őrszolgálat egyik tagját megsebesítették.

Jeruzsálemben egy osztrák katolikus ember holttestére akadtak. Az arabok ölték meg, mert zsidónak nézték.

Szentföldi naplóból...

Haifa, május 10. Pénteken, e hó 8-án érkezünk ide. Az arab üzletek zárva vannak. Az olasz és német agent provokátorok az utcán nyíltan vesztegetik az arabokat, különben még két napig sem győznék a sztrájkot. A zsidók a régi városból felmenekültek a Hadar Hakarmelre, minden középület és épülfélben lévő ház tele van velük. — A város egyébként meglepően ki van épülve. A Herzl utca olyan forgalmas, mint Pesten a Rákóczi-út. Ha az ember kimegy az utcára, mindenkit megtalál. Minden ember tud a másiktól.

Jeruzsálem, május 14. Tegnapelőtt indultunk el Haifából Jeruzsálemba. Az út leírhatatlanul szép, fantasztikus serpentineken jöttünk. Útközben már láttuk a vízgyűjtőket, amelyekből Jeruzsálem a vizet kapja. Néhol elvélve egy-egy erdő, olajfaültvények és ritkán búza. Az arab falvak roppant érdekesek, hegyen vannak építve, kockaszerű kőházakból. Messziről egy-egy falu úgy fest, mintha vár lenne.

Itt, a fővárosban rögtön azzal a figyelmeztetéssel álltak elő, hogy jó lesz nem sokat az utcán járni. Ennek dacára lent voltunk tegnap az Óvárosban, s egy turistatársasághoz csatlakozva megnéztünk különböző régi templomokat és ásatásokat. Sajnos, a Szent Fálig nem jutottunk el, mert az angol rendőrök jókaratúan figyelmeztettek bennünket a visszafordulásra s tényleg, egy órára rá két haláleset volt, az arabok megtámadták a zsidókat. A helyzet itt annyira feszült, hogy csak a legkisebb körzetben tudunk mozogni. Megettük a Dávid Király Szállót, ahol most a négus lakik stb., de ki a vidékre — Hebron, Betlehem, Jam Hamelach — nem lehet menni.

Jeruzsálem szép, nagy, csupa élet, nagyon drága. Most szeretnénk Tel-Avivba átmenni, de nem lehet. A gyerekeket ma hazaküldték az iskolákból. Mindenütt, ahol csak a legkisebb dolgok is történnek, rögtön csődület támad, az emberek ijedtek, aggódnak. Mi a zsidónegyedben egy penzióban lakunk. Olcsó, tiszta, de nem kóser. És ez jellemző, sajnos, az egész Ereczre. Az egész egy nagy kompromisszum. Azt hinné az ember, hogy itt igazán mindenki vallásos, mert hiszen meg van rá a lehetőség, de keserűen csalódik. Nagyobb gaj-ok, mint otthon. Parókat szinte lehetetlen látni. És kóser éttermet, sok utánjárással lehet csak találni. Még ahol ki van írva ott se... De mindenki beszél héberül...

Stern Eszti (Brassó)

A vizsniczi Rebbe זצוקל

„Halaj széd'ü, ki szár v'gódajl no-fal hajajm haze b'jksröl — hát nem tudjátok-e, hogy Fejedelem és Nagyság hullott le a mai napon Izráelben.” Az Írás e szavai tódulnak ajkunkra, amidőn Nagyváradról a hióbbírt veszszük, hogy a 21 év óta ott lakó R. Jiszróel Hager, a chósíid-világ nagy Tórafеjedelme, néhány napi szenvedés után, május 22-én, pénteken este 9 órakor, középeurópai idő szerint 8 órakor, a szent sabosz beálltával beköltözött a jajm sekulaj sabosz, a halhatatlanság birodalmába.

A jelenkori chósíid-világ egyik legnagyobb reprezentánsa szállt sírba Reb Szrulcse Hager halálával. 43 esztendőt töltött a vizsniczi rabbszékben, melyet nagyatyja: Rebbe Reb Mendele Wisznitsertől örökölt pompában vezetett, s melynek a megdicsőült személye nagy fényt kölcsönzött. A jelenkor egyik legnagyobb gaonja volt a megboldogult, aki 78 éves kort ért el.

A világháború kitörése után súlyos megpróbáltatások szakadtak a vizsniczi Rebberre és udvarára. A Kárpátok alatt szerényen meghúzódó kis városka hadszíntérré változott, ezért 1915. tavaszán Magyarországra ment. Mintegy kétszáz lélekből állott a családtagokból és szűkebb környezetéből rekrutálódó csoport. Két napig Brassóban tartották őket, ott várták be a belügyminisztérium intézkedését Budapestről, majd miután engedélyezték beutazásukat, Nagyvárad felé vették útjukat. A Rebbe páratlan egyéniségének tudható be, hogy rövid idő leforgása alatt min-

denki tiszteletét megszerezte és ennek a városnak ő lett legkomolyabb zsidó egyénisége, aki híven megőrizte Baal Sém szellemét...

A világháború befejeztével Reb Szrulcse nem tért vissza Vizsniczbe, hanem Nagyváradon telepedett meg.

Reb Szrulcse Hager életműve a béke terjesztésében csúcsosodik ki. Soha zokszó nem hagyta el ajkát. Szava, mosolya, könnye a tiszta, a felsőbbrendű ember megértése volt.

Nagyvárad, május 24. Szombat ki-menetele után a bész din nyomban összeült és az összes körülményeket mérlegelve úgy határozott, hogy a levájót szombat éjjel egy órakor tartja meg, amikorra Máramarosból és Szlovákiából több százán érkeztek autók Nagyváradra. Először a hakófo-szertartást végezték a nagy halottal, majd sorban következtek a heszpedék, melyek sorozatát legidősebb fia a visói főrabbi nyitotta meg. Fáklyavilágítás mellett kísérték azután utolsó tújára a nagy Tórafеjedelmet a váradi és vidéki zsidóság ezrei részvételével.

Neve: Jiszróel ben Cipajro,
זכותו יין עלינו

A nagyidai Jahrzeit a megdicsőült „Beér Jiczchok” szerzője után Szivon 10-én vasárnap lesz megtartva.

A királyházi rabbiaválasztásról mult számunkban számoltunk be. Amint hírlik, a rabbiaválasztást megpeticionáltak az illetékes ungvári orth. irodánál, mivel a választás lefolytatása, állítólag több oknál fogva alapszabályellenes volt.

Ceres Könnyen emészthető
a כעזר
Ceres
100%-OS TISZTA NÖVÉNYZSIR

Sréter Mór Debrecen: Szináj hegyén ismét fény ragyog...

„Éz chájim hi lamachzikim bah; veszojmcheho meisor — életfája ő azoknak, kik ragaszkodnak hozzá és támogatói boldogok.“

Az örök fényben tündöklő Tóráról szól ez a minden kincset felülmúló ígéret. A Tóra az, mely végtelen életet és hártatlan boldogságot nyújt a vele foglalkozóknak, parancsai teljesítőinek és utasításai megszívlelőinek. Szináj hegyén ott állott teljes virágzásában az élet fája, a Tóra, mérhetetlen kincseit felkínálva Izraelnek, ha ragaszkodást tanúsítanak iránta, ellenben halál és megsemmisülés a sorsuk, ha az élvhajászat fáját (éz hadászs) választják, annak élvezését tűzik ki életcéllul. „Im tekabli esz hatajro mütev, veim lav som t'he kvürasohem — ha elfogadjátok a Tórá, kellemes lesz létetek; ellenesetben ott lelitek srotok.“ A gyakorlati élet azonban, eltérő eseteket mutat. Egyes kiválók, kik gyermekkoruktól kezdve az éz hachájimot, a Tórá, ápolják, annak gyümölcse (miczvojsz úmaaszim tajvim) egyedül élvezetük, fiatalon; életük derekán dölnék ki és mások, kik az éz hachájim környékét messze elkerülik, egész életük az éz hadászs árnyékában, testi élvezetekben és élvhajászatban merül ki, az emberi kor legmesszebb határát érik el. Hogy érvényesül tehát az a biztató ígéret, hogy: „Élet fája ő azok számára kik hozzá ragaszkodnak és támogatói boldogok!“

Plátó vetette fel a kérdést: Vajjon megfelel-e a tényeknek azon ősidők óta fennálló meggyőződésünk, hogy az ember világrajötte a születést, világon léte az életet és az élek sorából való távozás a halált jelenti! Vajjon nem-e fordított sorrendűek az emberi sors ezen változásai! Vajjon nem-e az ember világrajötte a halált, világon léte a halotti állapotot és a föld színéről való távozás a születést, vagyis feltámadást jelenti! Világosabban szólva: A lélek, mint az élet mozzanatainak tulajdonképpeni kifejezője, irányadó az emberi sors változásaiban. A lélek, mint I'ten lényének egy részecskéje, az égi tüneményekben gyönyörködve; végtelen idők óta élt, I'ten lényétől való leválása és a földből alkotott sötét testbe való kapcsolódása a lélek halálát, míg a test összeomlása után, a földi létből felszabadulva és ismét I'ten lényével egyesülve a lélek születését, vagyis feltámadását jelenti! A lelkek halotti létének világa ez a földi lét, melyben a lélek halotti álmát alussza, az őtet körülövező test pedig a sírja, az

égi világhoz szokott lélek rideg, sötét sírja. Milyen kétségbeesett, milyen vígasztalan az emberiség sorsa ha Plátó kételkedő sejtelmét valóságnak vesszük és ezt a világot halottak világának tekintjük.

Plátó sejtelve azonban nem vonatkozatható az emberiség általánosságára, összességére. Csak arra a csoportjára az emberiségnek alkalmazható helyesen, melynek élete, léte; ténykedése egyedül és kizárólag földi kincsek halmozásában, anyagi örömök hajhászásában és erkölcstelen tobzódások üzésében merül ki. Ezekről bölcseink is azt tanítják, hogy „r'só'm b'ohajehem nikroim mészim — gonoszok, életükben is halottaknak tekintendők“. Halottak ők, mert lelkük táplálék hiányában elsorvad, elhal. A lélek ugyanis éppúgy táplálékra szorul, mint a test és tápláléka megvonásának éppúgy elsorvadás a következménye, mint a testnél. Míg a test tápláléka anyagi, addig a lélek tápláléka szellemi. Azokra tehát, kik az anyagi örömök áhítozásában, egyedül és kizárólag az élvhajászat fájának áldoznak és a lélek táplálékát nyújtó életfát, a Tórá, messze elkerülik, valóságnak fogadható el Plátó feltevése, hogy földi létük nem élet hanem halál. Ezekről mondják bölcseink (Majéd koton 9): „Al tikro kir-bom botémaj l'ajlom, elo kivrom botémaj l'ajlom — sírjuk az ő örökös hajlékuk“. Mozdó sírok ők, kikben elsorvadt lélek nyugszik, feltámadását a test összeomlásától várva.

Nem úgy azonban az igazak, az I'ten-félők, kiknek Tajro és miczvojsz az élet-elemük, kik életük javát a Tórának szentelik, kik a lélek táplálékáról bőségesen gondoskodnak. Ezekben élő, eleven lélek lakik, elégedetten és boldogan, hogy a földi létben is gyakorolhatja azt; amit ősidők óta az egekben gyakorolt. Ezekről tanítják bölcseink, hogy „cádikim b'miszószom krüjim chájim — az igazak halálukban is élőknek tekintendők“, mert ezeknek a lelke örökre él. Élt mielőtt a cádik testébe kapcsolódott, él a cádik testében és folytatja életét a test összeomlása után. Az igazak teste nem sírja, hanem hajléka a léleknek. Hajlék, melyben I'ten lényének egy részecskéje trónol, a Tóra törvényei szerint irányítva és kormányozva a test k's világát (ajlom koton), elnyomva minden mozgalmat, mely tóraellenes törekvésre irányul. Ezek azok; kik messze elkerülik az élvhajászat fáját és az élet fájának árnyékában találják nyugalmaikat, annak éltető forrásából csillapítva lelkük szom-

ját. Ezekre nem vonatkozik Plátó aggódó sejtése, mert az élet fájának gyümölcseit élvezve, örökéletűek...

Az ősök szelleme nem gyümölcsözőtt Miczrájmban. A kényszermunka súlyos terhe a'att eltoppult Izrael lelke. Elhagyták őseik hagyományait és Miczrájmi fertőjébe sodródtak. Lelkük elsorvadt és testük sírrá vált. „Hámibli én k'vórim b'miczrájim — talán nincsenek sírok Miczrájmban?“ Egy nyüzsgő sírtömeg rengetegének telepe volt Miczrájmi. Egyedül Lévi törzse gyakorolta változatlanul az ősekről maradt hagyományokat. Egyedül ők hordozták élő lelkeket a hajlék jellegét viselő testükben. Valamint a bábák, kikben felgerjedt I'ten félelme, részesedtek abban a jutalomban, hogy testük; lelkük hajlékává lett. „Vájhi ki jor'u hamja'dajsz esz holojkim vajászs lohem BOTIM“. Mert a bábák I'tenfélők voltak, hajlékukká változtatta őket. Izrael többi része, mint mozdó sírok tömege vonult ki Miczrájimból, hogy lelküknek Szináj hegyén való feltámadásával, ismét hajlékukká legyenek. „Ha elfogadjátok a Tórá, jó, ellenesetben továbbra is sírok maradtok“. I'tennek nem kellene mozdó sírok, élettelen lelkek. „Laj hámészim jehál'li ko — halottak nem dicsőíthetik I'tent“. I'tennek élő lelkek kellene, kik tóráját művelik, törvényeit gyakorolják. Ott pompázott előttük az élet fája, a Tóra; káprázató fényben, villám és mennydörgés között hirdetve: hajlékukká leszetek, ha engem elfogadtok, de örökre sírok maradtok, ha visszautasítottok.

És Miczrájmi tükröképét látjuk a jelenben. Egy óriási végnélküli temető, tele mozdó sírokkal. Verseny futnak a sírok, az élvhajászat morzsái után kapkodva. „Kever poszuaoh g'rajnom — torkuk egy nyitott sír“, elnyelésére készen minden élvezetnek vélt, kincsek sejtett anyagiaságnak. Súlyos munka, örökös küzdelem folyik a sírok ápolásáért. Tombol a verseny fáradhatatlanul, hogy ki tudja szebben, fényesebben sírját feldíszíteni, káprázatosabb; szindúsabb virágokkal sírját körülültetni. Hagyj fel Izrael a sírapolással! Ébredj mély szendergésedből!

Szináj hegyén ismét fény ragyog! És a ragyogó fényből kiemelkedik az élet fája, egyik oldalán az örök élet, másik oldalán a végtelen jólét ágaival. Nyujtsd ki Izrael kezedet a dúsan csüngő gyümölcsök után, mert ma is áll az ígéret, hogy: „Élet fája ő ragaszkodóknak és támogatói boldogok“.

A kinyilatkoztatás a midras tükrében

... Mielőtt Izrael fiai a Szentírást megkapták volna, Isten minden nemzetet megkérdezett, hogy nem-e akarják ők a Szentírást, nehogy később mondassák: Ha az Ur felkínálta volna nekünk tanításait, úgy elfogadtuk volna azokat. Azonban sorban mindegyik vonakodott, hogy elfogadja. Amidón I'ten Észov fiához fordult és kérde: „Akarjátok a Tórá?“ Azt kérdezték: „Mi van írva benne?“ A Mindenható válaszolt: „Ne öl!“ Ez az azt kérdezték: „Talán el akarod tőlünk venni atyánk áldását? Hiszen ő ezekkel a szavakkal áldott meg: Kardo' által élj. Nem kell nekünk a Tan. Erre a Mindenható Jismoel fiához fordult és kérde: „Akarjátok a Tórá?“ Kérdezték: „Mi van írva benne?“ Isten válaszolt: „Ne lopj“. „El akarod venni tőlünk az áldást mellyel atyánk, Jismoel megáldott? Nem ígértet-e meg neki, hogy minden ember birtokára terjedjen ki az ő keze? Nekünk nem kell a Tanod“

És így kérdezte meg Isten egyik népet a másik után, de mindegyik népnek más és más kifogása volt, hogy ne engedelmessédjék I'ten törvényének. Mikor azonban Izraelt kérde: „Akarjátok a Tórá?“ Akkor ők is kérde: „Mi van írva benne?“ Isten válaszolt: „Hatszázötvenhárom parancsolat.“ Erre ők így válaszoltak: „Amit az Örökkévaló mondott, azt mi meg akarjuk tenni és engedelmeskedni akarunk az ő törvényeinek (naasze v'nismo). Erre azután Isten elhatározta, hogy a Tan Izrael fiait lesz.

Mialatt a népek visszautasították a Tórá, a hegyek vetékezték egymás között, melyiké legyen a megtiszteltetés, hogy a kinyilatkoztatás színhelye legyen.

Az Ararát így szólt a Hermonhoz: — Rajtam kell nyugodjék a Sechina az I'teni g'ória. Noé napjaiban az özönvíz hullámai beborították a földet és elborították az égi erő hegycsúcsokat is, de az én csucsaim szárazak voltak és azokon nyugodott a bárka. Ezért én vagyok hivatva arra, hogy ez a tisztesség engem illessen.

A Hermon így válaszolt az Ararát-nak:

— Rajtam kell, hogy nyugodjék a Sechina, mert amikor Izrael népe Egyiptomból jövet át akart kelní a Vörös tengeren, én voltam az, aki ezt nekik lehetségessé tettem, mert leeresz-kestem a tenger két partja közé, úgy,

hogy száraz lábbal átkelhettek a tengeren.

Eközben a Karmel leereszkedett a tengerpartra, mert úgy gondolta: Ha a Sechina a tengeren fog nyugodni, akkor énreám kerül, ha pedig a szárazföldön, akkor is.

Csak a kis Szináj hegy nem harcolt ezen tisztességért és nem próbált helyet változtatni, mert csöndesen és szerényen így gondolkodott:

— Ki is vagyok én? Hiszen a hegyek legnagyobbja és legbüszkébbje is túl alacsony és kicsiny ahhoz, hogy a Sechinát hordja...

Ekkor egy hang szóalt meg:

— Az Ur nem akarja, hogy a Sechina egy magas hegyen nyugodjék, mert ezek a hegyek megvetéssel néznek egymásra, hanem olyan hegyet fog nyugodni, amely szívében szerény...

És ahogy I'ten szólt, úgy is történt. Izrael népe Szináj hegyéről fogadta a Tórá.

Az Ur magához hívta Majse Rabénit a Szináj hegyére, hogy kinyilatkoztassa neki a Szentírást. De az angyalok elégedetlenkedtek, mert nem akarták, hogy I'ten egy halandónak adja a Tórá. Így szólaltak:

— Oh Uram, add a Szentírást az angyaloknak, miért a'ad porból született embernek?

És I'ten így szólt Majsehoz:

— Vá'aszolj az angyaloknak, hogy miért kell Izrael népének kapni a Tórá, és nem az angyaloknak.

Majse imigyen válaszolt az angyaloknak:

— A Tórában meg van írva: „Én vagyok az Örökkévaló a Te I'tened, aki kivezetett téged Egyiptom földjéről, a rabszolgaságból.“ Hát voltatok Ti rabszolgák Egyiptomban és kiszabadított-e

onnan benneteket I'ten? Irva van még a Tórában: „Ne legyenek nektek idegen iteneitek.“ Ti, akik mindig az Örökkévaló közelében lehettek, amugysem fektok idegen iteneiket. Irva van még: „Ne ejtsd ki hiába az Örökkévaló, a Te I'tenednek a nevét.“

Ti nem köttök üzleteket és így nem is kell I'ten nevét hiába kiejtenetek, hogy bizonyítsátok szavaitek igazságát. Továbbá írva van: „Szenteld meg a saboszt.“ Miatán Ti nem do'goztok sehasem, mire nektek ilyen törvény? A Tóra azt mondja továbbá: „Tiszteld atyádat és anyádat“. Nektek nincsenek születek, akiket tisztelhetnétek. Azt is mondja a Tóra: „Ne öl.“ Ti azonban nem vagytok halandók, akik egymást megölhetnétek. A Tórában megparancsolja I'ten: „Ne törd meg a házasság szentségét.“ Hát hogyan vonatkozhat nek ez Rátok. És írva van: „Ne lopj.“

A mennyben nincs pénz, így tehát nem is jöhettek kísértésbe, hogy ne engedelmessédjétek a törvénynek. Irva van továbbá: „Ne tégy hamis tanubizony-ságot embertársad ellen.“ Közületek vajjon kinek volna alkalma ezt a bűnt elkövetni? És végül írva van: „Ne kívánd meg felebarátod birtokait.“ Vajjon léteznek-e nálatok, mezők, házak, szőlőhegyek, hogy szükségetek van ezen törvényre?

Midőn az angyalok mindezt hallották meg voltak győződve arról, hogy helyes, hogy Majse fogadja a Szentírást és dicsérték I'tent: „Örökkévaló I'tenünk, milyen csodálatos a Te neved.“

Ezután I'ten megparancsolta Majsenak, hogy hívja Izrael gyermekeit a Szináj hegye alá, hogy fogadják a Tórá. És Izrael szent népe ünnepélyesen kijelentette: „Elfogadjuk, meghallgatjuk.“

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII, CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

A sovüajsz-éji „tikün” mellett...

A világháború után 1919-ben történt. É. város lakói már azt hitték, hogy őket megkímélte a sors attól, hogy a világegés kellemetlenségeiben és bajaiban részüket legyen. Azonban nagyon csalatkozottak. A bolsevisták ugyanis elhatározták, hogy É városát is „felszabadítsák”, aminék az volt az első következménye, hogy a városból hadszíntér lett. A katonákat újra mozgósították, a katonaváltott emberek pedig előszedték a már fértett fegyvereket és készülődtek, hogy a támadást sikeresen visszaverhessék. Az utca képe teljesen megváltozott. Mást ott nem lehetett látni, mint katonát és katonai járműveket. Hébe-korba egy ágyulövés hallatszott, utána srappellek süvítették végig a levegőn és ez a süvítés minden félórán megismétlődött egész nap, sőt még éjjel is. Néha valamelyik ház cseréptetőjébe csapott le egy lövedék, nagy robajt idézve elő és nagy ijedséget az emberek között. Aki csak tehetett, családostul a pincébe menekült, kinek nagyobb pincéje volt az szívesen osztotta azt meg valamelyik szomszédjával. Éjjel az utca teljesen kihalt volt. A katonai hatóság rendelkezése este 9 óra után senkinek sem volt szabad az utcán tartózkodni, vagy az utcai helyiségekben lámpát gyújtani.

Mindez két nappal Sovüajsz előtt történt. A város zsidó lakói serényen készülődtek az ünnepre. Erev Sovüajszkor a bolsevisták támadása már teljesen vissza volt verve, azonban a nyomott hangulat még nem szűnt meg. Az emberek nappal nem igen merészkedtek az utcára, éjjel pedig megvolt tiltva. A hitközség előjárósága eljárta a katonai parancsnokságnál, amely megengedte a zsidóknak, hogy az ünnep-éjeli virrasztáshoz elmehessenek a templomba. Akik a város belsejében laktak, el is mentek mindegyik a szokás-hoz hiven ájtatos bensőséggel viraszszák át a szent éjszakát.

Seiner Bernát egy külvárosi utcában lakott. Kis háza volt kerttel, onnét járt be naponként reggel-este a templomba

és kellemes megnyugvással szolgált neki az a meggyőződés, hogy a templombajárásáért ő majdan nagy jutalmat fog élvezni, meg lesz neki a „sz'char halichó”-ja, mert ő hosszú utat tesz meg a templom kedvéért. Azonban most Sovüajsz éjjel, a zavaros idők folytán a felesége nem engedte a templomba. Így tehát vacsora után leült a jól elfüggönyözött udvari szobájába és mély áhítattal fogott hozzá a hagyományos „tikün” melletti virrasztáshoz.

Éjfél felé járt az idő, egyszerre csak úgy tűnt fel neki, mintha valaki a kapukilincset rángatná. Az ájtatoskodásból felrezzent és figyelt. Most már egészen határozottan hallja, hogy a kaput zörgetik.

— Ki az, kérdezte Seiner a kapunál.

— Egy jóbarát! hangzott a halk válasz.

Félénken kinyitotta a kaput, ahol egy sebesült katonatiszt kért bebocsátást. A karjából vér csepegett. — Seiner hamar felkelte feleségét, aki lefektette a tisztet, alaposan kimosta a sebet és bekötözte tiszta ruhával. A tiszt aztán elmonda, hogy amikor a bolsevistákat üldözték, azok visszalöttek, akkor érte őt egy lövés. Mentőkocsi nem volt velük, eleinte nem is érzett fájdalmat, azért nem hagyta a sebet bekötözni, hanem megparancsolta, hogy mindenki menjen az utcára, ő majd egyedül megy vissza a városba. Később a vérvesztés nagyobbra lett, leült egy kicsit pihenni de közben elaludt. Mire felébredt, este volt, az elhagyott országúton egyedül igyekezett a városba. A városba érve a nagy csendben kihallatszott — ugymond — a házigazda szolozsmája, gondolta, ott biztosan ébren vannak, tehát bekopogtatott.

— Éreztem — folytatta — hogy már nem igen bírom tovább. Igazán boldog vagyok, hogy nem csalatkoztam. Nem is tudom, hogyan háláljam meg jószágukat...

Reggel Seiner orvost hivatott, ki alaposan megvizsgálta a sebet és kijelentette: nagy szerencse, hogy a sebet

még az éjjel kimosták, mert különben vérmérgezés állhatott volna be. Seiner né teljes odaadással ápolta a közben lázas beteget, kinek állapota lassan javult. Egy hét múlva már teljesen lázmentes volt és a tizedik nap a fájdalom is teljesen megszűnt. A karja még fel volt kötve, de már járhatott. Ekkor megköszönte Seinernek az ápolást és a szeretetet melyben részesítették és érzékeny búcsút vett tőlük. Örökké hálás leszek, — volt az utolsó szava.

Elmult egy év. Számolták az ajmért, megint itt volt a Sovüajsz hete. Langyos esti szellő fujdogált. Seiner a feleségével beszélgetett az ünnepi előkészületekről.

— Az idén remélhetőleg kellemesebb Sovüajszunk lesz, mint tavaly. Vajjon hol van a mi katonatisztünk? Gondol-e még ránk?...

E pillanatban egy hintó áll meg a kapu előtt és kiszáll egy férfi egy elegáns nővel.

— Nem ismernek? szól a férfi. G. Lajos malomtulajdonos vagyok, ez itt a feleségem. Nézd meg anyukám, ezek az emberek ápoltak engem oly szeretettel, mikor meg voltam sebesülve. Nekik köszönhetem, hogy felgyógyulva vissza kerülhettem hozzád.

Seinerék a meglepetéstől alig tudtak szóhoz jutni. A hölgy elmonda, hogy férje mióta hazakerült, állandóan említette, mily Istenfélő házba került, hol a háziasszony az ő gondos ápolásával, a gazda pedig az ő megnyugtató szavával meggyógyították. Ezen emberek hithűségének köszönhetem az életemet, szokta az uram mondani, mert, ha Seiner bácsi akkor ünnep este nem imádkozik annyit, én nem kerültem volna hozzájuk. Azóta — mondta az asszony — szigorúan tartjuk a sabszt, kóser háztartást vezetek és gyermekeinket is ily szellemben neveljük.

— Kedves kötelességemnek tartottam Önöknek hálámat személyesen kifejezni, vette most G. át a szót, de vártam míg azt feleségemmel együtt tehetem. Miután a hála acóját némileg leróttam, kellemes megnyugvással fogom tölteni az ünnepet, Isten Önökkel. A viszontlátásra.

És avval elutaztak. Seinerék amíg élnek, gondolni fognak a nevezetes éjszakára. Seiner bácsi pedig annál áhítatosabban virrasztott azontúl a tikün mellett. L. H.

Dr. Frenkel Bernát vallásnár zsidó nevelőintézete

VI., Aréna-út 84. Telefon: 28-8-43.

Internátus a városligeti villanegyedben, minden iskolatípus közelében, fiúknak és leányoknak.
Gyermek és diákuduló Tahin, a Pilis tövében, a Duna mentén.
Leánytovábbképző 14 évesnél idősebbeknek, közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok.

R. Sabsze Altmann 4.,

„Nemes venyige” (Netá Szajrék) volt, egy nagyhírű család szölejében. A kifürkészhetetlen Isteni végtet ki-tépte, mielőtt kiérlelhette volna a termését. Ezt a szomorúságot érezték mindazok, akik május 20-án délután a budapesti orth. temetőből megadták a Pávájó-végtségességet R. Sabszai Altmannnak, a budapesti Nefejeits-utcai „Réim Ahüvim” imaház nagytudományú s mély vallásosságú rabbijának. A „Netá Szajrék” unokája volt, s fia R. Jehüd Altmann híres csáti gaonnak. Különféle jesivákon folytatta tanulmányait, mindenütt kitűnt szorgalmával, éleselméjével, széleskörű nagy tudásával. Már bar-miczwó korában, amikor psetlijjét egyedül fogalmazta, úgy beszéltek róla, mint a jövő nagy igéretéről. A pozsonyi jesiván az első között említették.

Neve, életkora és a talmudikus tudományban való éleselméjűsége önkéntelenül emlékeztetünkbe idézik a nagy Sach-t, a Sülchon Örűch „Jajre Déo” és „Chajsen Mispót” lángelmű glosszatorát. A Sach—Rabénu Sabszai Chajhen, nem töltötte be 42-ik életévét, amidőn a kifürkészhetetlen sors elragadta, amint ez a vejtől a Sach Chajsen Mispót-hoz írt előszóban is olvasható. — R. Sabszai Altmann is 41 éves korában vonult vissza az élet harcáról az emberi lélek igazi hazájába, a mennyek birodalmába. Akik ismerték

finom, jóságos lényét, fájdalommal gondolnak korai elhúnytára s kívánják, hogy az Örökkévaló vigasztalja fiatal özvegyét, akinek négy gyermekről kell gondoskodnia.

A temetésen résztvett óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, Kahan Frankl Samu orsz. elnök és Klein Márkus szaschevra elnökkel az élén, a budapesti orthodoxia színe-java. A „Réim Ahüvim” tagjai természetesen mind ott voltak. Az özvegy és a négy gyermek szívetépő jajveszékése az egész nagy gyászoló gyülekezetet mélyen megindította és számos jelenlevő együtt zokogott velük, miközben Sussmann rabbi (Bpest), Altmann főrabbi (Paks), Altmann főrabbi (Mezőcsát), Pollák főrabbi (Verpelét), Grosz főrabbi (Buda) megrázó beszpeidekben méltatták az oly korán elköltözött nagy talmidchóchoim. A három vidéki főrabbi, mint a megdicsőült hozzátartozói, hálás köszönetüket fejezték ki a budapesti orth. hitközségnek és az orth. Chevrának, példás áldozatkészségükért. Minden áldozatot meghoztak — ugymond — hogy az életnek megmentsék. A bpesti orth. Chevra — mondá a verpeléti főrabbi — követendő példát mutatott az egész világ Chevráinak azzal a nagylelkű támogatással, amelyet R. Sabszai érdekében kifejtett és reméli, hogy a hitközség, a Chevra, stb., ugyanilyen nemeslelkűen fognak a hátramaradottakról gondoskodni.

Már esti 7 órára járt az idő, amidőn az utolsó rög is lehullott R. Sabszai frissen hantolt sírjára és a 3 leánykán kívüli egyetlen 12 éves kislány szívetépő kadisimája után a családtagok hazakísérték az özvegyet és árvákat az Aréna-út 42. szám alatti lakásba... A megdicsőült neve: Sabszai ben Chano Rivko. תנצ"ה

Bpesti Aut. Orth. Izr. Hitközség

A budapesti orth. izr. hitközségnél egy FŐ-MASGIACH állás betöltendő. Feltételek: 1. Harmincöt éven aluli életkorú, jó-megjelenésű, nős legyen. 2. Képesítés és szigorúan vallásos életmód elismert orth. rabbi által igazolandó. 3. Erőteljes, kellemes hanggal rendelkezék, hogy mit בעל תפלה ובעל קורא is működhessék. 4. Eddigi foglalkozás és családi állapot hitelesen igazolandó. 5. Fizetés megegyezés szerint. Utiköltség csakis a meghívottaknak térítették meg. BIZONYÍTVÁNYMÁSOLATOKKAL felszerelt pályázati kérvények május 31-ig alulírott hitközséghez (VII., Dob utca 35.) küldendők be.

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG ELŐLJÁRÓSÁGA.

Stein Ferenc gölnici főrabbi:

ONAJCHI...

A főrabbit, akinek neje a megd. hunfalvi cadik unokája, budapesti tartózkodása alkalmából az orth. saschevra drósóra kérte fel. A nagy ovációval fogadott charifüsz és magidüsz drósóban többek között kifejtette:

— A talmudi bölcsék magyarázata szerint a Tizparancsolat első szava: Onajchi (אנכי) a kezdőbetűit tartalmazza ennek a négy szónak: Ono Nafsi Chisvész Jáhavész. („Én, lelkem, írta-adta”).

— A hunfalvi Rebbe z. c. l. egy jesivai pszichó alkalmából, ugymond, feltette a kérdést, miért is volt szükség a kinyilatkoztatás ezen első szavába ezt belemagyarázni. S a következőket mondotta: Az írott szónak az a lélektana, hogy írójának mentalitása önkéntelenül hatást gyakorol olvasójára, de különösen a fogékony fiatal lelkekre. Vigyázni kell, tehát, hogy az ifjúság ne olvasson vallástalan író tollából eredő olvasmányt. Még akkor sem, ha az olvasmány színes a vallásosság köntösébe volna burkolva, mert nem közböbös az a körülmény, hogy ki írta.*)

— Erre céloznak bölcsünk, amidőn a Tizige első szavát úgy interpretálják, hogy a Tórárt — mondja az Úr — „Én, lelkemből írtam-adtam”. Tehát, aki benne elmélyed, aki a Tant tanulja s követi, annak én-jébe, lelkébe Isteni szentség költözik...

*) A Rebbe ennek kapcsán radikálisan megtiltotta növendékeinek még az újságolvasást is — akár a vonal alatti, akár a vonal fölötti részeket, mondta — mert az újságok íróinak mentalitása kedvezőtlen hatással lehet az ifjak vallásosságára. Csak az „Allgemeine Jüdische Zeitung” olvasása volt megengedve.

Alkú nélkül butor
szabott áron:
NAGY ZSIGMOND
VI., Lázár-utca 3.
Árak a bútoron

Ó-TÁTRAFÜRED! MAGASTÁTRA!
Értesítem a t. c. közönséget, hogy orth. kóser penziómat a nyugodt és csendes fekvésű Depandaus és Erika villákban elsőrendű komforttal berendezve, egész évre megnyitottam. Elő és utószézonban mérsékelt árak; ugyanakkor esküvőket és bankettek is vállalom.
Bővebb felvilágosítás:
SCHREIBER MÖR Penzió. Stary-Smokovec (Telefon: 43)

BECKERT HUGÓ
parókkészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob utca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

LUHASCHOWITZ
gyógyfürdőn a szigoruan orth kóser
SINGER VENDÉGLŐ
Elsőrendű konyha, szolid kiszolgálás,
mérsékelt árak.

Leány- és fiú-
Tavaszi kabátok
ruhák és cipők 16 éves korig
dús választékban
Székely Jenő cégnél
IV., Petőfi Sándor-u. 9 és Váci-u. 7

A TIZPARANCSOLAT

I.

Színáj hegye lángra lobbant, villámlik és döng az ég, Félelmes hang hangzik onnét, tőle visszhangzik a lég. Megszólt az Úrnak hangja: „Halljátok parancsot!” Törvényt adok im tinétek: Itt a „Tizparancsolat!”

Az első, az sokat jelent, tudjátok meg ki vagyok! „Örökkévaló” a nevem! Térdre kicsinyek, nagyok! Mert igen nagy a hatalmam, bennem nagy erő tombol. Én tettelek benneteket szabaddá Egyiptomból.

Másodiknak azt tiltom meg, ha láttok bármily szépet, Ne imádjatok mellettem festett s faragott képet. Térdet másnak ne hajtsatok, földre ne boruljatok, Ám, aki ezt híven tartja és én bennem bízik lenn, Parancsot, aki szegi, annak büntetést adok! Jutalomra érdemes az „harmad-s-negyediziglen!”

A harmadik azt tiltja meg, hogy az én szent Nevemet Rút beszédre és esküre szádra hiába ne vedd!

A negyedik, az arra szól, hogy dolgozzál hat napot, S ha munkádat elvégezted, szenteld meg a szombatot! Ne dolgoztass barmaiddal, hadd pihenjen a szolgád, Hisz a hat nap elég hosszú, végezheti a dolgát. A pihenés szent szombatját örök törvénytétem, A világot én is csak hat nap alatt teremtettem.

Az ötödik parancsolat a legfőbb kötelesség, Ne találjálk én köztetek, ki ezért bűnbe essék: „Hogyha félve tiszteled az Apádat és Anyádat” Bűn kerüli, baj elhagyja házatát és tanyádat. Az életnek a könyvében jót mutatnak lapjaid, Kövesd híven e parancsot s „szaporodnak napjaid”

A hatodik — figyeljete — „Embert ember óh ne öl!” Ilyen galád és rossz tettet soha ne is örökölj!

A hetedik azoknak szól, akik paráználkodnak, Kerüljék ezt s ne tegyék ki magukat az átoknak!

Nyolcadikra okot adtak látszólag a kis bajok: „Ne lopjatok” mert ez nagy bűn s ne legyetek tolvajok!

Kilencedik — tartsd meg ember s értsd meg e fő hallomást: „Felebarát ellen ne tégy hamis tanuvalomást!”

A tizedik, az utolsó, — csak a rosszelkű bánja — Annak szól, ki a más jussát magának elkívánja: „Ne kívánd a felebarát házát, ökrét, szamarát, Ne irigyeld, ha tudsz nála tele csürt és kamarát. Feleségét, szolgálóját sóvárgóan soh'se nézd, Hagyd meg nekik — kiket illet — a nekik kijuttatott részt!”

S a nép, amint meghallá ezt, félelemtől remegett, Mert bűnözött és vétkezett ezideig eleget, — Megkérte hát a nagy Mózes, járuljon az Úr elé, Hogy nézzen csak kímélettel bűnös népe felé. Az Úr pedig megbocsátott vezekelő népének, Amíg ezek idők múltán újra bűnre lépének,

II.

Azóta sok idő elmult, letűnt sok-sok nagy korszak, A népek és nem a világ lettek újra a rosszak. — A szent törvényt nem tartják meg, mint ahogy ez nekünk szólt,

Törvénytípró lett már a nép, mely mindent tiport, gázolt:

Az Úr neve már nem oly szent, már nem Örökkévaló, Imádni, hogy mit imádnak? A kincs, pénz arravaló.

Ezért hajtnak térdet s ennek hódol a tett és az ész, Kinek, kinek jutalmaz, de büntet legtöbbször a pénz!

Rút beszéd és hamis eskü — egyik a másik párja — A „Teremtő” szent Nevével kombinálva ez járja.

A szombatnak szent törvénye már nem parancs, tilalom, Hat napon át dárídoznak, hegyen-völgyön vígalom. S szombat napján az áhitat és a pihenés helyett Robotolnak és dolgoznak és a munka kap helyet. Ámde — sajnos van, ki tarthat nem egy, de hét szombatot, Nincsen munka, nincs kereset s pihenhet hét napot,

A szülői szeretet már tág fogalom, nem törvény, A gyermek és szülő között sokszor tátong nagy örvény. Már nem is bűn, ha a gyermek nem tiszteli az apját, Inkább apa emeli a fia előtt kalapját.

Embert ölni, mindennapos — mi az ember élete? Sokat kiolt a világi törvény zord ítélete. Megdöntötte a tilalmat a sok ádáz háború, A „borura derű” helyett most már „derűre ború”.

A hetedik — hagyjuk — erről tudós könyvek beszélnek, A küzdelem ellene, még hulló levél a szélnek.

A lopás és tolvajlás ma nem bűn és nem is véték, Ami tiéd, az az enyém, s mi az enyém, tiétek. Hiába már az intelem, lopunk, csalunk, rabolunk, A szószékről már ez ellen mindhiába papolunk.

Hamis tanu annyi akad — szólhatsz, ha kell tíz-húznak — Péntéért, bérért, apát-fiút, akár fára is húznak.

Az irigység szokássá vált — szebb, jobb mindig a másé, Így lesz aztán Péter jussa a Pálé és Tamásé. Elkívánják az emberek mindazt, ami szép és jó, „Szodoma és Gomora” lett újra ez a Földgolyó.

Jó Teremtőnk, Mindenhatónk, ha megnézi jól aklát, Kevés bárányt lel közöttünk, kit igaznak, jónak lát. És, ha újra megszólalna, hogy jön majd az Özönvíz, Istenfélő, igaz ember, nem akadna köztünk tíz.

Mielőtt hát ránk zúdulnak a vizek, a tengerek, Térjünk meg és legyünk újra tökéletes emberek!

Dunaszerdahely.

Pick Béla.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű desszert és különlegességek.

WEISZ MÓR
orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. — Telefon: 42-3-65.

Régi pápai kile-humor

(K. D.) Szülővárosom évszázados hitközsége állandóan élénk kehillő-életet élt. A zsidó közélet közömbösségét ott nem ismerték. Mindig „kólecotak” a régi jó pápaiak, ami mindenesetre sokkal jobb, mint az indolencia. Jaj annak a hitközségnek ahol a nemtörődömség és ennek ikertestvére az anyagi önzés uralja a zsidó társadalmat. Amellett az élénk zsidó közélet eredeti humort is kitermelt. A lángeszű Reb Kive Pópe sziporkázó szellemességéről pár évvel ezelőtt külön írtam. Most pedig néhány józú régi pápai humoreszket „mint az akkori boldog világ kedves derűjét mutatom be.

A rövidlátó dajén

A híres R. Wolf Rappaport első pápai főrabbinak a „Szimlasz Binjomin” tudós szerzőjének fia R. Mendel Rappaport töltötte be a mult század derekán a pápai dajénállást. Ez a galamblekű öreg tudós rövidlátó volt. Egyik kedvenc miczvójának tartotta, hogy a reggei és esti imához az aszóró risajnim, az első minjon között érkezen a templomba. Ez azonban ritkán sikerült neki, mert a fürgébb balbatim már megérkezésekor jóval nagyobb számban jelentek meg az imaházban. Hogy azonban a jószágos öreg dajennek örömet szerezzenek, abban a pillanatban, amikor Reb Mendel belépett a templomba, a hívek közül csak kilencen maradtak állva, a többi az imaszékek alá hajolt és csak akkor állt fel, mikor a rövidlátó dajén összeszámálta az álló kilenc hívet és nagy boldogsággal fordult mizrach felé. Utána pedig csoda történt és megtelt a templom a földből kinőtt ajtatoskodókkal.

A régi Központi Iroda és a „szalmazsák”

Pápan még az egyesített hitközség keretében, úgy mint minden osztatlan hitközségnél, fennállott az antagonizmus az orthodox és neológ érzelmi hívek között. Most nem a nagy harcokról akarok megemlékezni, hanem egy derűs párbeszéd-ről, ami Reb Jozsef Krausz keménykötésű orthodox balbosz és egy közismert neológ barátja között folyt le. Abban az

időben még a nagyhírű R. Icig Re'oh volt a „közvetítő bizottság” (ez volt a mai központi iroda eredeti első címe) elnöke. R. Jozsef Krausz üzleti dolgában Pesten járt és hazaérkezése alkalmával neológ barátja a következő csipkelődéssel üdvözölte:

— Ich höre, R. Jozsef, du warst in Pest. Nu was ist neues in eurer Schljajstot, bei der Durchführungskommission?

— Alles ist in grösster Ordnung, lieber Freund, man hat sich sogar auf dich erkundigt — volt a válasz.

A neológ barát nagy csodálkozással és megrökönyvéssel vette ezt tudomásul és kérdte:

— Wieso bin ich zur Sprache gekommen?

— In unserer Schljajstot hat noch ein Strohsack gefehlt, da haben wir an dich gedacht...

A versenyfutók kartellje

Reb Lézer Steiner és Reb Simson Hoffmann z. l. jóval a hetvenen felüli, mély vallásosságú öregurak voltak. Ez a két jámbor aggastyán még a legzordabb téli időben is hajnalban felkelt és az otthoni napi zsoltár áhítata után siettek a templomba hogy mint első lépék át az imaház küszöbét. Mindegyik első akart lenni. Az utcán az egyik öregúr jobbról, a másik balról szaladt. Ezek a galamblekű öregek valóságos versenyfutást rendeztek és lihegve, kifáradva álltak a templom ajtaja előtt. Végre beláták, hogy ez a versenyfutás mégsem méltó hozzájuk és nem is célszerű, elhatározták tehát, hogy ezentúl felváltva fogják a reggeli imánál elsőnek a templom küszöbét átlépni. Talán ez volt az első kartel, de ennek rúgója nem anyagi haszonlesés; hanem nemes, ideális verseny volt.

Aki mindenáron ülni akart

Boldogult emlékü apósom R. Avróhom Löwenstein z. l. a pápai hitközség nagyhírű és nagytehetségű elnökének egyik első rendelete volt hogy a királyi-imánál a templomi közönségnek fel kellett állni. Ezt tudomásom szerint ő honosí-

KLEIN MIHÁLY
orth. kóser baromfi és fűszerüzlete
KIRÁLY UCCA 87. Tel: 36-8-61.
Elsőrendű áru. Olcsó árak.

ította meg az országban és utána az összes hazai hitközségekben bevezették. Mikor először tett eleget a templom közönsége ennek a lojális rendeletnek, csupán egy ember maradt ülve az elnökkel szemben tanúsított személyes dacból. Ez az úr a régi felszámolt neológ hitközség elnöke volt. Löwenstein Adolf magához intette a templomszolgát és a renitenshez a következő kemény üzenetet küldte: — Ha ön mindenáron ülni akar, lesz gondom rá holnap.

Mire az exelnök nyomban fürgén felugrott helyéről.

Ugyancsak Löwenstein hitközségi elnök alatt az ottani neológok, valami zűrzavart idéztek elő, mire az elnök sürgősen összehívta az előjáróságot.

— Da muss man gehen bis zum malchüs, — javasolta R. Kive Pópe.

Másnap többen jelentkeztek a roshakolnál, hogy Trefort akkori kultuszminiszternél tisztelegő küldöttségben részt venni óhajtanak. Löwenstein elnök lekérte Reb Kivét is, hogy indítványához képest ő is utazzon Pestre.

— Ich habe gesagt gehen, aber nicht fahren zum malchüs. Wenn man zu Fuss gegangen wäre so hätte ich mich auch angeschlossen.

T. i. ez a kiváló nagy tudós ugyan jótékony, de egyébként szűkmarkú ember volt. Abban az időben közügyek dolgában mindenki saját költségén utazott. Tempora mutantur!

Azóta nagyot fordult a világ és a súlyos gazdasági viszonyok megváltoztatták az emberek elkülönülését. Befellegzett tehát a régi kehillő-életnek és humorának is, amelynek helyét a létküzdelem által okozott gondok és barázdák váltották fel.

Sakter és majl-kések
fenőkövek nagy választékban kaphatók
SCHWARCZ T. ÉS TÁRSA
késes- és köszörűs
Tel.: 33-4-37.
Budapest VII., Király u'ca 15. sz.

Divatos, izléses **parókák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Rabbi mint kormányzó

LEHMANN-ELBESZÉLÉS A XII. SZÁZADBOL. 15

Oroszlánszívű Richárd még mondott egynehány kedves szót, majd így szólt az emirhez:

— Lovagolj előre, én majd utánad jövök.

Az emir így tett és nemsokára 10 lovasától és egynehány szolgától kísérve bevonult a király az emir kastélyába.

Rabbi Sámson ez alatt rettenetes napokat élt át. A nagy kínok között, amelyet a kegyetlen rabszolgafelügyelő okozott neki, csak inádságban talált vigaszt és megerősítést. Ő, hányzor sírta el a 92. zsoltárt és sóhajtotta:

— „Jómáj k'csél nótü... — napjaim elmúlnak, mint az árnyék s én elhervadok, én a fű...” „Mikajl anchósi dovkó aczmi libszóri... — sóhajtásom szavától odatapad csontom testemhez, hasonlítok, a pelikánhoz a sivatagban és a romok bagolyához.” „Én mondom I'tenemhez: Ne vigyél el engem napjaim közepében, fordulj a magánosnak imájához és ne vesd meg az ő könyörgését.”

Közben az történt, hogy Ptolomais város ostrománál Richárd király egyik lovagját a mohamedánok foglyul ejtették és Szaidnak rabszolgaként átadták. Ezt is odaküldte, ahol Sámson volt. A két szolga megismerkedett és az angol Humthrey nagy örömmel felismerte Sámsonban az ő királyának alattvalóját. Ez elmondotta neki, hogy a fiatal király, milyen hősiességgel küzdött és milyen erős kézzel igyekszik megvédeni az Angliában lakó zsidókat. Őtöle tudta meg Sámson az ő ifjúkori barátjának, R. Jákaiv Mé-orleans-nak, a londoni rabbinak vértanúságát.

Egy este a rabszolgafelügyelő hazajött teljesen lerészegedve. Amikor az angol lovag meglátta, így szólt zsidó barátjának:

— Hallgass ide, ütött szabadulásunknak órája, ártalmatlanná tesszük a felügyelőt és megmenekülünk. Én azt hallottam, hogy már Ptolomais a mienk és így könnyű lesz elérni a hadseregeinket.

A lovag éppen rá akarta magát vetni a felügyelőre, amikor utóbbi örömköltéseket hallott. Arabul beszélt, az angol nem értette, de Sámson megtanulta a nyelvet és amikor felfigyelt arra, amit a felügyelő dadogott, hirtelen oda szólt a lovagnak:

— Az I'ten szerelméért hallgass, ne mozdulj, mert a felügyelő valami különös dolgot mondott, egy lépést se tegyünk, amíg nem tudjuk pontosan, miről is beszélt.

Ebben a pillanatban hozzájuk közelgett támolyogva a rabszolgahajcsár:

— Gyere csak ide, te... te aljas zsidó... gyere ide, kutya fi, veled legalább lehet beszélni. Te megérted, a mi szép és nemes nyelvünket, amelyet egy igazhívő beszél, de ezek a gyaurok — az I'ten pusztítsa el őket — úgy üvöltenek, mint a sakálak és kukorékolnak, mint a kakasok. Ma nagy ünnepe van Allahnak, kezünbe szolgáltatta a muslimek legnagyobb ellenségét, az anglikánok szultánját, akit ők Oroszlánszívűnek neveznek.

— Elesett a harcban? — kérdezte Sámson.

— Hallgass, te kutya, nem esett el, hanem be lett csalva és törbe esett. A mi urunk Szaid, Allah hosszabbtsa meg napjait, szívesen meztagadta a prófétát, fiaival együtt fölvetette a tisztátalanok vallását, és ezeknek az anglikánoknak a szultánja, aki lehet, hogy oroszlán bátorságú, de ostoba, mint egy ökör, léprement és beleesett a csapdába, amelyet a mi okos urunk állított neki, itt van a kastélyban, még ma éjjel meg lesz kötözve és Szaladinhoz elhurcolva.

— Nagyszerű, nagyszerű... — mondta Sámson, színlelt örömmel, — a keresztény király a kastélyban van?

— Nem látod ott a fényt, a balszárny termében? Valószínűleg most lefekszik, azt hiszi, hogy ő még mindig uralkodó, pedig nem tudja, hogy az emir foglya. Így pusztuljanak el a prófétának összes ellenségei! Most pedig aludni akarok menni, fogd be a szádát, ne kérdezz többet, s hord el magadat, te aljas...

Így beszélt és egy rúgási mozdulatot tett Sámson felé, aztán ledobta magát egy kerevetre és nemsokára az erős horkolás mutatta, hogy mélyen alszik.

Erre Sámson lábujjhegyen odalopózkodott az angol lovaghoz...

— Uram, a felügyelő rettenetes dolgokat közölt velem. Azt mondom, hogy Richárd király a kastélyban van és az emir holnap reggel orvul foglyul ejti.

— Mit? — kérdezte a lovag, — ez borzasztó, ez lehetetlen.

— Hát bizony így van! Most nincs ideje a tervezésnek, majd később elmondok mindent, amit ez a részeg rabszolgahajcsár elmondott, most azonban minden perc drága. Talán I'ten akarta, hogy megmenthessük a király életét. Én a következőt ajánlom: mindenki alszik, odalopózkodunk a felügyelőhöz, te ártalmatlanná teszed. Vállalkozol arra?

— Bizd csak rám! Egy mozdulattal, egy tördőfessel elintézem őt örökre.

— Azután kivesszük a kulcsot — folytatja R. Sámson — kinyitjuk ezt a mi tömlőcünket, kimegyünk a kastélyhoz, ahol mindenképpen igyekezünk a király elé jutni.

— Dehát sikerülni fog-e?

— Biznunk kell I'tenben, aki nem akarhatja, hogy egy ilyen aljas árulás sikerüljön. Jól ismerem a kastélyt, a felügyelő pontosan megjelölte a termet, amelyben királyunk pihenésre tért.

Most következett pár izgatott perc. Az angol nagyszerűen elvégezte a dolgát, a felügyelő még hangot sem adott és már örökre el volt némítva, kivették a kulcsot és kimentek. Lihegve futottak a kastély felé, de annak a kapuja be volt zárva. Tanakodni kezdtek, mit lehessen csinálni?

— Én azt hiszem — szólott R. Sámson, a legjobb volna egy pergamenre ráírni a figyelmeztetést, ezt egy kőhöz kötjük és a követ odadobjuk a király szobájába.

— Jó terv, csak hogy az a baj, hogy én nem tudok franciául írni és honnan vegyem a pergament és a tintát.

— Nekem van egy viasztáblám és egy írónom, én megírom a figyelmeztetést, hogyha te vállalkozol arra, hogy bedobod a király szobájába.

— Na, ez nem esik nehezemre, csak a kezemben legyen az írás.

Erre Rabbi Sámson francia nyelven a következőt írta:

— *Richárd! Nagy királyunk! Veszedelemben forgasz! Szaid emir azért lett keresztény, hogy Téged törbe csaljon, még ez éjjel el fognak fogni és bilincsekben elvisznek Szaladinhoz. Két híved és alattvalód, akik, mint rabszolgák tartózkodnak a kastély melletti birtokon, figyelmeztetnek Téged!*

A viasztáblát odakötötték egy kőhöz, amely egyszerre csak berepült a megjelölt szobába. A kő éppen a király apródjának a mellére esett, aki ott szundikált a király mellett. A király is feljött.

— Mi történik itt, Edmond fiam? — kérdezte.

Az apród világosságot gyújtott, elolvasta az üzenetet. A király felugrott, kinézett a sötétbe, látta a két embert, de ezek ujjukat ajkukra illesztették és ezzel figyelmeztették arra, hogy titokban kell tartani.

— *Folytatjuk* —

Kinek van kézírata a hunfalvi és mádi gaonoktól z. c. l.

I.

Megboldogult mesterünknek: R. Smü-él Rosenberg z. c. l. hunfalvi gaonnak Tóramagyarázatait ki akarom adni. Akinek erre vonatkozólag feljegyzései vannak, vagy olyan magyarázatokról tud, amelyek eddig még nyomtatásban meg nem jelentek szíveskedjék ezt hozzám a szent ügy érdekében eljuttatni.

Stern Dániel Kisvárdá.

II.

Tisztelettel felkérem azokat, akiknek birtokában vannak, megboldogult mesterünktől, a mádi gaontól származó kéziratok, szíveskedjenek azt alulírottak beküldeni, vagy eredetiben, vagy pontos másolatban, mert művemnek *L'vüsz Mordecháj* új kiadásához erre szükségem van.

Moskovits Dávid, Mád

Glosszák a hétről

A napilapok jelentése szerint a Népszövetségből kilépett Guetamala köztársaság. Az emberek nagy része csak most tudta meg, hogy ez az ország egyáltalában tagja volt a Népszövetségnek. Így tehát ebben az esetben megismétlődött az ismert történet a prágai suszterrel, a Najco Bijehüdo híres szerzőjének prágai rabbivá való választása alkalmával. Ugy történt ugyanis, hogy az egész hitközség óriási lelkesedéssel kiáltotta ki a nagy gaont prágai főrabbiává, csak a szóbanforgó suszter tiltakozott a megválasztása ellen. Amikor azután a gaon idők múltán megkérdezte, hogy tulajdonképpen mi kifogása volt ellene, azt felelte:

— Ki tudná a világon, hogy létezik egy magamfajta prágai kis suszter, ha nem hangoskoctam volna...

Igy van sokszor a hitk. életben, hogy egyesek minden komoly ok nélkül ágálnak, lármát csinálnak, rendetlenséget okoznak, csak azért, hogy tudomásul vegyék, hogy léteznek.

A pápa elmozdította a roueni érseket, mert egyházi ügyet a világi hatóság elé vitt. Ez az egyház törvénykezése szempontjából igen súlyos bűn. Mi

HEIDEN JENŐ
SZAKLÁTSZERÉSZ
MABI szerződéses szállítója
Budapest, VII., Király-utca 21.
Szombaton zárva.

Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt

Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)

Weisz
Mendel
éttermében.

Telefon: 44-2-75

Négyfogásos menü:

leves, hús, főze-
lék, tészta P1.30

Halfélék minden
időben, 50-60 fill.

VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)
Címre ügyelni!

zsidók, ezt megtudjuk érteni. Hagyományaink értelmében minden polgári ügyben az ország törvénye döntő, de vallási ügyekben nem szabad a bíróság elé vinni, mert ez azt vonja maga után, hogy illetéktelenek beavatkoznak a be'só, érzelmi ügyekbe. Különösen a középkorban ügyeltek mestereink arra, hogy vallási ügy ne kerüljön a nemzsidók hivatala elé, mert egy ilyen beavatkozás tág teret adott a cennuncialásnak és a közösség megkárosításának. A pápa eljárása kitűnően megvilágítja elődeinknek idegenkedését. Ha a hatalma birtokában levő katolikus egyház nem tűri a hozzá nem értők beleszólását vallási ügyekben, annál inkább fontos, hogy a hatalmi eszközök fölött nem rendelkező zsidóság ügyei ne kerüljenek a világi fórumok — hozzá nem értő és sokszor nem is jóindulatú — megítélésé alá. Sajnos, ezt a szempontot a mai időkben nem veszik tekintetbe, mert sokszor uralomvágyból, vagy feltűnési vágyból a kalmat adnak egyesek, hogy világi hatóság szóljon bele a hitközség ügyeibe.

Egy angol lap megaláztatással írja, hogy a legutóbbi arab zavargások során felgyújtották a Balfour-erdőt, amelyet túcva'evölög Balfour angol külügyminiszter emlékére ültettek, aki 1917. novemberében kiadta a zsidó nemzeti otthonról szóló deklarációját. A zavargások folyamán az arabok felgyújtották az erdőt és több ezer fa elpusztult, a zsidók hozzáálltak az oltáshoz s így sikerült a teljes erdő elpusztulását megakadályozni. De amikor, az odasereglett emberek látták a megszenesedett fákat, szívzaggató javeszkelelésben törtek ki és az ott jelenlévő Quiere angol ezredes csillapító szavaira kijelentették:

— Ezt sohasem fogjuk nekik elfelejteni, fát pusztítottak el, gyilkosságot követtek el.

Ez a felfogás valóban visszatükrözteti a Bibliának az élő szervezetek fölösleges elpusztítását megakadályozó humanitását. Hiszen a Tóra elrendeli: „Ha ostromolsz egy várost, ne pusztítsd el fát... mert ember-e a fa, hogy mekküljön előtted a várba?” A vad arab hordák természetesen még hitványabbul viselkedtek mint az ostromló ellenség, mert ezek a fákat orvul megtámadták s felgyújtották őket.

TÁTRALOMNIC! MAGAS TÁTRA!
Értesitem a t. c. közönséget, hogy orth. kóser penziómat megnyitottam. Elő- és utószóban kedvezmény. Cím: PENSION TOBOVITS, Tatranska Lomnica, Villa Bugosh

CSALADI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Apai Ilonka Csenger, Stern Béla Szatmárköri jegyesek.

Herzog Rózi Trnava és Kecskeméti Sándor Kecskemét jegyesek, M. k. é. h.

Löwinger Jolánt Wienből eljegyezte Grausz Zsigmond Gyömöre.

Reich Gizella Ujpest, Goldstein Jósef Tiszaacony jegyesek.

Reich Bertuskát néhai Reich Salamon leányát Bpest, eljegyezte Mandel Abraham kántor S. A. Ujhely.

Rubin Belluskát Szomotorról eljegyezte Gold Emánuel Büdszentmihály. (A Chevro Bachurim gratulál szeretett elnökének.)

Lebovits Chumi a csapi főrabbi leánya a hó 10-én tartotta esküvőjét Csapon, Katz Pirkással az erdői főrabbi tudós fiával, imponáns keretben, számos rabbi-kiválóság részvételével.

Weisz Árpácnak Habercfeld Rezsinkével (Brezova) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk

Tiferesz Bachurim, Guta.

Iczkovits Alfréd szeretett elnökünknek Klein Szerénnel való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk.

Tiferesz Bachurim, Békéscsaba.

Legszébb, legdivatosabb menyasszonyi parókák: Altschülernél, Budapest, Csányi-utca 12. (Telefon: 31-0-79.)

A legszebb menyasszonyi, barmicva és más alkalmi ajándék:

על כנפי הים = A lélek szárnyain
c., az egyetlen orthodox szellemű, fordítással és gazdag kommentárral ellátott, teljes héber szövegű

IMAKÖNYV

Ára: párnázott műbőrkötésben 14 P., diszes, aranyomású egészvászonkötésben 10 P., csinos félvászonkötésben 8 P., kötésre hajtogatva 7 P. Az összeg előzetes beküldése ellenében bérmentve küldi a szerző:

Dr. KRAUSZ FÜLÖP, SÁRVÁR
Szlovákiai rendeléseket elintézi: Reiner Sámuel, Presov, Kalvária.)

HERSCH

alapítványi orth. izraelita (Eötvös-téri hitk.) polgári iskolával és Talmudtórával kapcsolatos

Internátusba, Vácott, megkezdődtek a felvételek. Ellátási díj évi 600 P. — Prospektus.

Tikün Ajlom név alatt napvilágot látott új 200 oldalas szefarimely 150 rabbi fontos leveleit tartalmazza a cionizmus, mizrachizmus (és agudizmus) ellen. Ára 15 Kc. — Landesmann M., Mukačevo, Masarykova 9.

Apró hirdetések

BENŐSÜLNE balbajis házba jó külsejű valóságos fiatalember, „25 éves.” SZIGORUAN vallásos orth. leány, ki főzéshez is ért, két kisgyermek mellé felvétetik. Cím: Moskovits Klároly, Békéscsaba, Kinizsi u. 9.

KERESEK perfekt megbízható orth. szakácsnőt, „Szobalány van” jeligére. KÉT GYERMEK mellé németül tudó vallásos kisasszonyt keresek. Cím a kiadóban.

ONÁLLÓAN főzni tudó minden, szigoruan orth. kóser vidéki háztartásba azonnalra felvétetik. Stern, Békéscsaba, rántháza.

BUTOROZOTT szobát keres Budapesten, intelligens egyén földszinten, vagy I. emeleten június 1-re. Jelige: „Garantált tiszta.”

HÁZASPÁR szigoruan vallásos főzőlányt keres. Bpest, Dobozi u. 7. I. 5. MINDENES-SZAKÁCSNÉ, jól főző, fiatal; megbízható; felvétetik, Bunczel Bpest, Hajó u. 5.

MEGBÍZHATÓ orth. sajchet többévi gyakorlattal ajánlkodik a nyári szezonra. Ehrmann Salamon, Szombat-hely.

FÉRJHEZ adnám csinos, fiatal félárva rokonomat, vallásos, intelligens volt bocher 25-30 éves fiatalemberhez. Hozománya dunántúli nagyvárosban jól bevezetett fűszerüzlet, 3000 pengő és szép ke'engye. „Bász talmidchóchom” jeligére. Bélyeg.

HARMINCHAT éves vidéki kereskedő, feleségül venne intelligens orth. leányt 7-8000 pengő hozománnyal. „Szerencse” jeligére. — Válaszbélyeg.

EGZISZTENCIÁVAL bíró, ügyes kereskedő megnősülne. Igénye: szép, csinos, vallásos fiatal leány, kinek butora, kelengyéje és 4-5000 pengő készpénzhozománya van. „Talmidchóchom leánya” jeligére. — Bélyeg.

JÓCSALÁDBOL való kereskedő fiatalember, volt talmudista, szigoruan orth. családba benősülne. „Jó megjelenésű” jeligére. — Bélyeg.

MEGÉLHETÉSSEL rendelkező, jó családból való fiatalember, volt talmudista, nőül venne vallásos, ügyes leányt „5-7000 pengő hozománnyal” jeligére.

KIMONDOTTAN szép hujom részére, jömegjelenésű tüchtig bőrkereskedőt, ben tajrórt keresek. „Hozomány 6000 P” jelige. (20. fill. bélyeg.)

MÁTRAFÜRED legszebb helyén, Pestisoron, orth. kóser penzió folyóvízes szobákkal megnyílt. Felvilágosítás: Mandl Erzsébet, Gyöngyös, Egri u. 5. Szombat-sz. vikend. Napi penzió 4 pengőtől.

KELLEMESEN otthon szigoruan kóser elátással, napokra is, Bpest, Dohány utca 16; II. em. 4. Tel.: 40-7-08.

TAPOLCA-FÜRDŐN (Miskolc mellett) orth. gyermeküdülőttelep létesül Refrenciákkal szívesen szolgál dr. Deutsch Adolf úr, a bpesti orth. iskolák igazgatója. Prospektus: Klein Károly hittanár, Miskolc, Kálvin u. 20.

BUDAKESZIN Erő u. 33. sz. alatt orth. kóser étkezdémét megnyitottam. Jó konyha, olcsó kiszolgálás. Referenciák: a budapesti és váci orth. rabbinateknál, Kornfeld A. Dávid, Bpest, Király u. 16. (Partiügyekben válaszbélyeg.)

200 P HAVI biztos fizetéssel bíró jó megje'enesű orth. rabbi nősülne 15-20.000-rel; vagy elvenné nagyobb állásban levő rabbi leányt a rabbiállás chazokójának biztosítása mellett. „Mazl 27” jelige.

VALLÁSOS intelligens perfekt német kisasszonyt gyermekekhez keresek. Gestetner Lajosné, Győr.

GYERMEKEKHEZ értő, főzni tudó nő háztartásban elhelyezkedne. Mindent elvégez. Cím: Bp. József u. 43. Házfelügyelő.

PERFEKT főzni-sütni tudó orth. leány szigoruan vallásos házhoz azonnalra felvétetik. Bpest, Király u. 14. II. 2.

HÉBER KÖNYVTÁR ELADÓ! Rabbi hagyatékából a legkülönbözőbb szférák — Sasz, Poszkim, Risajim; Achrajim; Ramban, Türim, Sülehon, Óruch, dróse, chakire stb. stb. szférák — eladók. (Egyenként is.) Cím kettőslapon a kiadóban.

ÜZLETSZERZÉSBEN jártas fiatalember vevők látogatására felvétetik. Király utca 89. III. 1.

KAUCIÓVAL rendelkező fiatalember jó mel'elkezesethez juthat. Cím a kiadóban.

VIDÉKI városban jól bevezetett bőrüzlet betegség miatt azonnal átadó. „Parnósó” jelige. (20 fill. bélyeg.)

SZOMBATTARTÓ rőfősüzletben tanonc felvétetik. Revitz Sándor, Paks. SZÉP, szőke, ügyes, előkelő orth. családból származó fiatalleány 4000 pengő hozománnyal férjhezmenne. „Jó gazdaasszony” jeligére. — Bélyeg.

SZÉPEN butorozott szoba orth. uricna'áchnál egy személynek elsejére kiadó, esetleg kosztal. Bpest, Dob u. 11. I. 17. sz.

„EXISTENCIA” jeligéjű hirdetés feladója jelentkezzen leveleiért a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.

Budapest, 1936. június 11.
5696. Szívon 21.

40 fillér

XII. évfolyam, 22. sz.

אלבנעמינע יידישע צייטונג

בי

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg JenőKorein
Dezső:

Pajesz és szakáll

Tulajdonképpen ott kell kezdenem, hogy a szakáll és hajviselet, vagy a ruházatkodás formájának meghatározása, minden embernek saját egyéni izlése és személyes joga. Ebbe tehát furcsa dolog, bárkinek beleszólni, vagy azt kritika tárgyává tenni. Európai műveltségű ember nem ütközik meg a kínai copfon, a hollandus nyakszakállon, a hortobágyi magyar gazda kifent oajuzsán, a tót paraszt hosszú haján vagy a vallásos zsidó pajesz- és szakállviseletén. A nyugati metropolisokban keresztül-kasul járnak-kelnek a külföldi frizurájú és ruházatu fehér és színes emberek, amin senki meg nem ütközik. Megy mindenki dolga után és nem törődik a másik ember külsőségével. Nálunk sajnos ez is szemet szúr bizonyos elemeknek. Gyűlölködő vagy gúnyos szemmel kísérik, nézegetik a pajeszos, szakállas zsidót, a villamoson vagy az utcán, mint az egy antiszemita organum vasárnapi számában megjelent soproni szellemeskedő levélben is olvasható.

Dr. Székely Albert, Zemplén-vármegyei főügyész, lelkes hittestvérem és barátom, nemrég egyik felekezeti lapban komolyan szóva tette ezt az ügyet és határozott formában

arra kérte fel a hazai orthodox rabbikart, hogy „bocsássanak ki valamit új, pajesz- és szakállmentesítő rendeletet”...

mert ezzel reméli megszüntetni az antiszemitizmust...

Pajesz-rendelet, mint antiszemitizmus elleni szer! Irigylem Székely barátom naivitását. Mintha az antiszemita csak a pajeszos és szakállas zsidókat gyűlölnék. Mintha csak ezen múlta az antiszemitizmus megszűnése... Ám korántsem van ez így! Mert sokkal mé-

lyebb és mérgezőbb gyökerekből táplálkozik a zsidógyűlölet, mint a pajesz- és szakállviselet, amiről már oly sokat írtak a kérdés alapos kutatói. Sőt, vannak olyan antiszemita is, akik nyíltan vallják, hogy nekik a pajeszos és szakállas zsidók az ideáljajaik, mert ők csak „így szeretik a zsidót látni”...

Azonban az általános zsidógyűlölet nem disztinktív szakállas vagy szakálltalan zsidó között.

Az antiszemitának egyformán útjában van minden zsidó ember, tekintet nélkül foglalkozására, vagy külső megjelenésére.

Boldogult R. Joél Fellner, Sátoraljaújhelyi szentéletű tudós főrabbi, budapesti tartózkodása alatt, régi barátaink révén rendszerint engem tisztelt meg azzal, hogy vendéglátásomat elfogadta. Esténként a késő éjjeli órákig szivarfüst mellett elbeszélgettünk a különféle zsidó problémákról. Sajnos, ezeknek se vége, se hossza. Egyizben az egyik felekezeti lap felkérésére az egyetemi numerus clausus és verekedések ellen írt kéziratomat mutattam be illusztris vendégemnek. A nagy cadik eleinte, az orthodox felfogás szerint, teljes indifferenciát tanúsított és tanácsolt a kérdésben.

— Nem a mi ügyünk ez — mondá — hisz mi a fiainkat nem az egyetem részére, hanem a jesiváknak neveljük.

— Rendben volna a dolog — válaszoltam — ha az antiszemita, csak az egyetemi ifjakat üldöznék és bántalmaznák, míg a jesivanövendékek állami gondozásban, természetbeni ellátásban, megkülönböztetett tiszteletben és bánásmódban részesülnek. Azonban mit látunk? Az egyetemi ifjakat gumibotokkal traktálják, a bócheroknak pedig

pajeszkat húzogatják az emberi mivoltukból kivetkőzött haramiák. Kétségtelen, hogy a numerus clausus és egyetemi gumibot nem l'sém somájim alapján funkcionál, ők a gumibotot nem a jesivákhoz akarják terelni a zsidó ifjúságot, annak kizárólag a féktelen zsidógyűlölet és kenyéririgység a rúgója. Így tehát a zsidó egyetemi ifjak elleni gyalázatos eljárás, az egész zsidósággal szemben táplált durvalelkűség folyamánya. Már pedig van egy magasabb szempont és ez az antiszemitizmus elleni közös, együttes állásfoglalás, amely ma nem partikuláris, hanem egységes állásfoglalást igényel és így is kezelendő.

Sikerült is a tudós papot meggyőzőm és nem volt kifogása a cikk megjelenése ellen.

Ugyanez a nézetem a pajesz- és szakállviselet kérdésében is.

Ellenségeinknek teljesen mindegy, hogy milyen külsőségekben látják a zsidót.

Hisz szegény német hittestvéreink már régen asszimilálódtak külső megjelenésükben és mégis ott tört ki a kultúrát megszegyénítő vad antiszemitizmus, amely üldözi őket szakáll- és pajeszviselő nélkül is éppen elég vandál és hamisítatlan barbár módon.

Hagyjuk tehát békén a vallásos, pajeszos és szakállas hittestvéreinket,

sőt tiszteljük őket, dacos és önértékes magatartásukért. Mert elvégre nagyfokú bátorság és önmegtagadás kell ahhoz, hogy valaki ily exponált külsőséggel egy egész életet végigéljen. Olyfokú bátorság, amely az őket bigányoló vagy bántalmazó egyének között alig található.